Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1193 — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1887 (Ն. Տ.) 4 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1888 — 20 ՐԷՊԻՒ ԱԼԹԸՐ 1305

20 ՓԱՐԱ (Յ'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-Խան

غازته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (Յ'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՌԱՖԱՆԱՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	Գ.	հեկան արժէք	160
» » Վեցամսեայ	»	»	80
» » Եռամսեայ	»	»	40
Դուրսառաց » եւ տեղական թղթատարով տարեկան	»	»	240
Դուրսառաց համար եւ տեղական թղթատարով վեցամսեայ	»	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Ֆրանք		56
» » վեցամսեայ	»		28

Դուրս զրկուած լրագրաց ծամբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. խմբագրութեանս զրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ չարուին։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 1887

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՎԱԵՄ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՖ. ՍՊԱՐԹԱԼԵԱՆ

Շանթի մը պէս ինկաւ երէկ Կ. Պոլսոյ հայ հասարակութեան վրայ՝ ազատալի գոյժն յանկարծակի մահուան Սպարթալեան Վեմ. Յովհաննէս էֆէնտիի։

Նախնական ո՛եւ է տեղեկութիւն մը միտքերը չէր պատրաստած բօթաբեր հեռագրոյն մեր Իզմիրի թղթակցին։ Ժամանակէ մ'ի վեր լսուած էր էր թէ Վեմփալլ Բարերարը չարաբախտ ունէր, եւ թէպէտ, դժբախտաբար, այս անգութ անբուժելի հիւանդութեանց կարդէն է, բայց տակաւին լուսալի էր որ տարիներ ապրէր Յովհաննէս էֆէնտի Սպարթալեան, մանաւանդ զի երեւոյթք նպաստաւոր էին այս ակնկալութեան։ Դեռ անցեալ օր Յովհաննէս էֆէնտի կընդունէր Իզմիրի հայ երիտասարդութեան պատուիրակութիւնն, որ եկած էր ջերմ երախտագիտութեան ցոյց մ'ընել իրեն, Մեսրոպեան նորակառոյց վարժարանին՝ իր բարերարութեան այն հոյակապ յիշատակարանին՝ տարեդարձին առթիւ։ Վեմ. Բարերարը չատ սիրալիր և շնորհալի ընդունելութիւն մը կ'ընէր այս պատուիրակութեան, և ոչինչ ցոյց կուտար թէ, աւա՛ղ, ընդհուպ պիտի դադրէր բանալէ՛ մարդասիրական և ազգասիրական զգացմամբք ա՛ինքան հարուստ սիրտ մը։

Քա՛ղ կ'իմանանք թէ մեր Թղթակիցն ինչ կ'ուզէ ծանուցանել իւր լակոնական երկտողիւ, հեռագրելով Թէ «Բռնվանդակ Հայ հասարակութիւնը խորին ոգով մէջ ընկղմեցաւ»։ Ո՛րչափ մեծ էին սէրն ու համակրանքը զոր ազնուասիրտ հանգուցեալը կը ներշնչէր Իզմիրցւոց՝ ի հարկէ նոր նշանակ դառն պիտի լինի կրս կիծն զոր կը պատճառէ իւր անակնկալ մահ։ Բայց Սպարթալեանի սուգն Իզմիրի Հայք միայն չպիտի բռնեն։ Թէև հանգուցեալն բարերարութիւնք մեծաւ մասամբ Իզմիրի մէջ գործուած լինին, Ազգն համօրէն, որ համբարաշխութեան գովելի զգացմամբ Իզմիրցւոց կ'ուրախացեր է իւր Վեմ. Յովհաննէս էֆէնտիի բարերարութեանց, նոյն զգացմամբ սգակից պիտի լինի Իզմիրցւոց՝ իրենց այս դառն և անդարմանելի կորստեան մէջ։ Կ. Պոլսոյ Հայք մանաւանդ ի օրսէ կը հաղորդակցին Իզմիրի մէջ տիրող ընդհանուր սգոյն, և կը յուսանք թէ մինչոց մը կը գտնուի որով Կ. Պոլսոյ հայ հասարակութիւնը նիւթապէս ևս կարենայ մասնակցիլ ազգային սգոյ արտայայտութեան, որ, մեր Թղթակցին հեռագրոյն նայելով, եղերաշուք հանդիսաւորութեամբ և մեծավայելուչ ապարոյրութեամբ մը տեղի պիտի ունենայ Իզմիր։

. . .

Յովհաննէս էֆէնտի Սպարթալեան ծնած էր 1831 յունուար 10ին, և հետեւապէս 56 տարեկան էր միայն, երբ 1887 դեկտ. 21ի գիշերն ի Տէր հանգեաւ, այնչափ կանուխ ընդհատելով բարեգործութեան նուիրուած կեանք մը։ Յովհաննէս էֆէնտիի հայրը դաղթած էր Սպարթայէն, և Իզմիրի մէջ հասարակ մարդ մ'էր եսալի Սպարթալեան անուամբ։ Եսալի ունեցաւ երկու մանչ զաւակներ, Յակոբ և Յովհաննէս, և մէկ աղջիկ, այժմ Տիկին Սարգիս Սէֆէրեան։ Եսալի հազիւ կըրնար հոգալ իւր ընտանեաց ապրուստը. բայց երբ իւր երկու տղայք մեծցան, յաջողեցան հաստատել մանիֆաթուրայի խանութ մը, և աշխատասիրութեամբ, խնայողութեամբ և ճարպիկութեամբ ա՛նչափ յառաջացան, որ Իզմիրի հրապարակն սկսաւ նեղ գալ իրենց։ 1855 ին Յովհաննէս էֆէնտի առաջին անգամ գնաց Մանչեսդր, ուր անընդհատ մնաց մէկ քառորդ դար։ Սպարթալեան դերդաստանին հարստութիւնն այն թռուկանէն կը սկսի։ Պարագայք անչուշտ նպաստեցին. բայց Իզմիրի հրապարակին վրայ ամէն ոք կը խոստովանի թէ Յովհաննէս էֆէնտիին մանիֆաթուրայի մասին հմտութիւնը, ճաշակն և իրրև գործնական մարդ մեծ փորձառութիւնն առաւելապէս նպաստած են այն եզական յաջողութեան որով պսակեցան իրենց ճգնութիւնք։ Յովհաննէս էֆէնտի կը գրէր հայերէն, և քաջ կը խօսէր անգլիերէն, յունարէն և տաճկերէն։ Ըստ ընդհանուր վկայութեան, չատ բարեպաշտ, ողորմասէր և աղքատասէր էր, բնութեամբ խոնարհ և ճշդամարտասէր ազգասէր։ Իւր վրայ յաջողապէսկը միացներ հայ մեծատանց նախորդ սերնդեան կրօնասէր և աղքատասէր նկարագիրն արդի սերնդեան եւրոպական մշակութեան հետ։ Իզմիրի և Կ. Պոլսոյ ամէն կարեւոր հանգանակութեանց մէջ ունէր միշտ երեւելի բաժին մը։ Ստէպ նիւթապէս քաջալերած է գրագէտներ։ Կ'ընդունէր եւ կը կարդար ամէն հայ թերթեր։ Զուներ տեսակ մը ամիրայական հպարտութիւն, զոր իրեն չափ հարուստ չեղող կարդ մը մեծատունք երկրորդ բնութիւն մ'ըրած են իրենց։ Իւր բարեսրտութիւն ո՛չ տեղային ո՛չ ալ ցեղային սահմաններու մէջ պարփակուած էր։ Աղքատ ընտանիքներու շաբաթին մէջ որք ամսական նպաստ կընդունէին իրմէ, կային յոյն և մահմետական ընտանիքներ ևս։ Ցիրդիքապէս, Յովհաննէս էֆէնտի հայկական կատարեալ տիպար մը կը ներկայացնէր. երկայնահասակ, անձնեայ, պատկառելի և շնորհալի դէմք մը։ Յովհաննէս էֆ. զաւակ չունէր։

Ցիշենք մի քանին երկուց հարազատայ մեծագործութեանց։

Իզմիրի Հայոց հիւանդանոցը բաւական հին հաստատութիւն մ'է։ Իբր տասն տարի առաջ, այս հաստատութիւն չատ խարխուլ վիճակ մ'ունէր, և ազգային մտաւոր անզօր էր ի հիմանց նոր շէնք մը կառուցանելու։ Սպարթալեանք Իզմիրի Ղէզճեանն և զան՝ ուրիշ կամ տասն հազար ոսկւոյ ծախիւք նոր հիւանդանոց մը շինելով և Ազգին նուիրելով։

Յովհաննէս էֆէնտի ժամանաւոր սեր մ'ունէր Կ. Պոլսոյ Ազգ. Հիւանդանոցին վրայ, որուն տարեկան նուէր մը յատկացուցած էր։ Ս. Փրկչեան մասրան մէջ ամէն տարի որոշեալ օր պատարագ և պաշտօն կը մատուցուի ի հանգիս Հոգւոց Սպարթալեան դերդաստանին մեռելոց։ Դեռ քանի մը ամիս առաջ, նամակ մ'ուղղելով առ Ազբ-եր, Յովհաննէս էֆէնտի կը ծանուցանէր թէ, լրագրոյս մէջ Ս. Փրկչեան հիւանդանոցի վերաշինութեան պէտքին վրայ խօսող յօդուածէ մը ըզգածեալ, 1,000 ոսկի կը նուիրէր ի նպաստ այդ վերաշինութեան — նը-ւէր որ անչուշտ իրրեւ կտակ պիտի նկատուի իւր ժառանգորդաց կողմէ։

Երկրքին եղբարք 700 ոսկի նուիրեցին Իզմիրի ազգային մտուկին, և անոր տարեկան տոկոսն, 36 ոսկի, բարեգործական նպատակներու յատկացուած է։

Իզմիրէ մինչեւ Պուճա գիւղն, ուր Սպարթալեանք ունին հոյակապ բնակարան մը, երկու ժամուան ճամբուն վրայ կառուցի մը չինել տուին իրբ տասն հազար ոսկւոյ ծախիւք։ Նաև, նոյն գիւղի մէջ Յովհաննէս էֆէնտի շինել տուաւ գեղեցիկ մզկիթ մը և պահականոց մը։ Ի Կէօլթէփէ, 500 ոսկւոյ ծախիւք մշտահոս աղբիւր մը բացին։ Հոն ևս կառուցին մզկիթ մը և պահականոց մը։ Յովհաննէս էֆէնտի տարեկան նպաստներ յատկացուցած էր նաև Իզմիրի ազգային և բաղաքային զանազան հաստատութեանց, Միացեալ Ընկերութեանց, և այլն։

Յովհաննէս էֆէնտիի բարեգործութիւնք չէին կրնար վրիպիլ Կայսերական Կառավարութեան ուշադրութենէն, որ հաճած է պատուել զնա Իւլալի բարձր ատիճանաւ և Օսմանիէ պատուանշանաւ։

Սպարթալեանց համաշխարհիկ համբաւոյն վերջնական դրօշմը տուին անցեալ տարի՝ կառուցումն և բացումն Իզմիրի նորաշէն Մեսրոպեան վարժարանին։

Իւր մահէն ճիշդ երկու տարի առաջ, 1885 դեկտ. ի մէջ, Վեմ. Յովհաննէս էֆէնտի ամենայն պարզութեամբ կը գրէր Իզմիրի Առաջնորդին. «Ներքին ուրախութեամբ կը փութամ ծանուցանել Ձեր Սրբազնութեան որ ողորմութեամբ Ամենակարողին Աստուծոյ ազգային Ս. Մեսրոպեան վարժարանն ի հիմանց վերաշինելու փափագունիմ. փափագ մը՝ որ ի վաղուց և ի կենդանութեան հանգուցեալ հարազատ եղբօրս՝ մեր ընտանիքին ամենասիրելի խորհուրդն էր։ Սոյն փափագս իրագործելու պատեհ ժամանակն հասած համարելով, ահա կը ղրկեմ ընդ գրոյս նաեւ շինութեան յատակագիծն, և ինչպէս որ վստահ եմ, կը խնդրեմ որ իմ սիրելի ազգս վայելչակերտ և հոյակապ դպրոց մը ունենալէ զկնի՝ չնայելէ իւր բարոյական ու նիւթական ջանքը նոյն վարժարանն աւելի բարձր դրից մէջ պահելու։ Կը խնդրեմ որ շինութեան ձեռնարկութենէ առաջ բարեհաճիք ազգին կամքն ու դիտողութիւնները այս մասին, եթէ ունի, գրով հաղորդել ինձ, որով միամտ շնորհապարտ։»

Մեսրոպեան վարժարանի վաթսնամեայ խարխուլ շէնքը կարծես հրաշիւրելու վերականգնեցաւ մի քանի ամսոյ մէջ, ընդարձակ, հոյակապ, չքնաղակերտ։ Յովհաննէս էֆէնտի ութ հազար ոսկւոյ չափ ծախք ըրաւ այս շինութեան համար։ 1886 նոյմ. 30ի կիւրակի օրն Իզմիրի և Սպարթալեանց համար նշանաւոր օր մ'եղաւ։ Նորաշէն վարժարանին բացման հանդէսը կատարեցաւ մեծ շքով, և բոլոր Իզմիրցիք, Հայք և օտարազգիք, համակրանաց և գովասանաց սրտաբուխ ցոյցերով ողողուեցին մեծանուն բարերարն ու օրուան դիւցազնը, թէ՛ փողոցներու մէջ և թէ հանդիսավայրին մէջ։ Այս ցոյցեր պերճախօս յայտարարութիւն մ'էին թէ Սպարթալեան հարազատք անպտուղ հողի մը վրայ չէին ցանած. թէ իրենց մեծագործութիւնք գնահատած են, և թէ, ինչպէս իւր հանգուցեալ եղբօր, նաեւ Յովհաննէս էֆէնտիի համար անմահութիւնը կը սկսէր իւր կենդանութեան միջոցին իսկ։

. . .

Սպարթալեանք և ի մասնաւորի Վեմաչուք Բարերարն այր մահը կ'ողբայ այսօր Հայութիւնը, մեծ օրինակ մ'եղան։ Օրինակ մ'եղան ինքնօգնութեան, թէ ի՛նչպէս աշխատասիրութեամբ, խնայասիրութեամբ և ճարտարութեամբ կարելի է ընկերային ամենախոնարհ պայմաններէ բարձրանալ երեւելի վիճակի մը։ Օրինակ մ'եղան բարեգործութեան, թէ ի՛նչպէս խնայասիրութիւնը կարելի է հաշտեցնել առատաձեռնութեան հետ, և ճակտի քրտամբք վաստակուած հարստութենէ մը բարեբարել իւր նմանեաց, իւր ազգայնոց եւ օտարազգեաց իսկ։ Մեծ հարուստներ դժբախտապէս չատ չունինք. բայց Սպարթալեանց գեղեցիկ օրինակէն օգտուելու համար հարստութեան որոշեալ չափու մը հասնիլ անհրաժեշտ պայման չէ։ Մեր բարեկեցիկ դասուն մէջ կան ո՛չ սակաւք որք ի Կ. Պոլիս կրնային կատարել նոյն գերը զոր Սպարթալեանք կատարեցին Իզմիրի մէջ, — և աւելին իսկ։ Բայց եթէ Կ. Պոլիս Սպարթալեաններ չունի, որք ուրեմն և տասնական հազար ոսկի մէկէն տուած լինին ազգային նպատակներու, այս բարոյական աղքատութիւն վերագրելի է ո՛չ այնչափ մտաւորական յաջող պայմանաց բացակայութեան, որչափ բացակայութեան այն առաքինութեանց որոնք զարդարուած կ'երեւէին երկրքին հարազատք Սպարթալեանք։

1887 տարին արդէն չատ նկատմամբք չատ տխուր կը փակուէր հայ ազգին համար։ Բուն իսկ Իզմիր դեր մ'ունեցած էր այս ազգային տխրութեանց մէջ։ Վեմ. Յովհաննէս էֆէնտիի մահուամբ կատարեալ կը լինի աղէտը։ Սուգ բռնելու արդէն չատ հակամէտ էինք, և մեր սուգը կատարեալ է այժմ։ Ա.յլ մեծ է Աստուած։ Կը մաղթենք որ Սպարթալեանց բարի համբաւն ու գովելի օրինակը նոր Սպարթալեաններ յարուցանեն Ազգին մէջ։ Կը մաղթենք նաեւ որ Սպարթալեան բազմանդամ դերդաստանին ներկայացուցիչք շարունակող լինին իրենց հանգուցեալ մեծանուն պետերուն բարերարութեանց, ի պատիւ իրենց բարեհամբաւ դերդաստանին, յօգուտ Իզմիրի հայ հասարակութեան, և ի սփոփանս այս բազմակարօտ Ազգին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՃԱՄԲՈՎ ԱՌՆՈՒԱԾ ՀԵՌԱԳՐԱԱԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Լոնդոն, 28 դեկտ.

Ի Մասուա լուր տարածուած է թէ Յովհան Թագաւորը, մեծ ոյժերով, կը քալէ Իտալացւոց վրայ։

—Փարիզ, 29 դեկտ.

Մասուայէ կը ծանուցուի թէ Ռաս Այուլա, նոր օգնութիւններ ստացած լինելով, սկսած է յառաջ խաղալ, Իտալացիները զարնելու համար։

—Փարիզ, 29 դեկտ.

Վիէննայէ առ Տէրա ուղղեալ հեռագրոյ մը համեմատ, Բարոնքի կոմս ի մօտոյ Բեռլերսպուրգ պիտի երթայ, Ռուսիայէն ինչ ինչ զիջումներ ստանալու պաշտօնով, ի փոխարէն ուրիշ կարեւոր զիջումներու զորս Աւստրիա պիտի ընէ Ռուսիոյ։

—Լոնդոն, 29 դեկտ.

Պերլինէ կը ծանուցուի թէ Գերմանիոյ գահաժառանգ Իշխանը մերժեր է իրեն եղած առաջարկներն, ի մասին խնամակալութեան մը հաստատման, եթէ յանկարծ մեռնի Վիլհելմ Կայսրն։

Ի Պերլին կուսակցութիւն մը կայ որ չուզեր Գահաժառանգին գահակալութիւնը, կա՛մ անձնական հակակրութեան պատճառաւ և կա՛մ այն մտածմամբ թէ հիւանդոտ Կայսր մը օգտակար չի կրնար լինել Գերմանիոյ։ Այդ կուսակցութիւն կը բաղձայ որ Վիլհելմ Կայսր մեռնելուն պէս Նորա թոռը՝ Վիլհելմ Իշխան՝ գահը նստի, ի կենդանութեան իւր հօր իբրեւ խնամակալ, և յետ նորա մահուան իբրեւ Կայսր։ Բայց Գահաժառանգին ազդեցիկ և փառասէր կինը, Վիքտորիա Թագուհւոյն անդրանիկ դուստրը, կը հակառակի այդ դիտաւորութեանց, և անպատճառ կ'ուզէ Կայսրուհւոյ տիտղոս առնուլ, գէթ մէկ օրուան համար։ Գահաժառանգն ալ, կոկորդի հատման գործողութեան հակառակելով, դիւաւոր նպատակ ունեցած էր կայսերական գահը իրմէ կորզել ուզողներուն դիտաւորութիւնները ի դերեւ հանել։ զի կոկորդազուրկ Իշխան մը, մինչեւ իսկ եթէ ուրիշ պակասութիւն չունենայ, չի կրնար բնաւ ի գահ ամբառնալ։ Այս մեքենայութիւնները կակնարկէ Հավասի այդ նոր հեռագիր, յորմէ կ'իմանանք թէ Գահաժառանգ Իշխանն այս օրերս նորէն հարկադրուեր է մերժողական պատասխան տալ խնամակալութեան մը հաստատման առաջարկներուն, որը կը բխին նոյն իսկ Պիսմարք Իշխան, որ, ինչպէս յայտնի է, կ'ատէ Գահաժառանգին գաղափարներն, և ընդհակառակն կը պաշտպանէ Վիլհելմ Իշխանին կորովի, պահպանողական, միապետական և զինուորական բնաւորութիւնը։)

—Լոնդոն, 29 դեկտ.

Կը հաստատուի թէ Ռուսիոյ Վիէննայի դեսպանը, Լոպանով Իշխան, հաւաստիք տուեր է Բարոնքի Կոմսին թէ Ռուսիա խաղաղասէր քաղաքականութեան մը կը հետեւի։ Ցաքեր է թէ ռուս զօրաց ի Կալիչիա հաւաքումը թշնամական դիտմամբ չէ բնաւ։

—Վիէննա, 30 դեկտ.

Պ. Ռիսգիչի նախարարութեան հրաժարումը կը վերագրուի կուսակցական գժտութեանց և օ՛չ թէ արտաքին աշխարհավարութեան։

—Լոնդոն, 30 դեկտ.

Բիւրեղի Զաղջուկ կը կարծէ թէ քաղաքական կացութիւնը քիչ մը պիտի հանդարտի շնորհիւ այն բացատրութեանց զորս Տէրութիւնք կը փոխանակեն և տակաւին ունին փոխանակել։

Սերպիոյ գործերը ծանր երեւոյթ մը կ'առնուն։ Սքուփշինային մէջ Արմատականք մեծամասնութիւն են, բայց Միլան Թագաւորն յիշխանութիւն չկոչեց Արմատականներն, այլ ինքնահնար եղանակաւ մը նախարարութիւն մը կազմեց, յորում երկու գլխաւոր անդամք են բանակին երկու գլխաւոր ըսպաք։ Կերպով մը պատրաստուած մ'է այս, որուն հետեւութիւնը պիտի լինի անշուշտ Արմատականաց լուծումն։ Այս ալ կրնայ խռովութիւններ յառաջ բերել երկրին մէջ, զի չեն մոռցուած Արմատականաց ապստամբութիւնք քաղաքային եւ զինուորական իշխանութեանց դէմ և տեղի ունեցած արիւնհեղութիւնք ընտրութեանց առթիւ։

Գերմանիոյ և Ռուսիոյ բանակցութիւնք եւս քան զեւս ուշադրաւ երեւոյթ մը կառնուն, թէեւ հեռագիրք չատ լոյս չեն տար այս մասին, և թէպէտ, ի բացակայութեան եւրոպական Սուբհանդակին, կարելի չէ ճիշդ գաղափար մը կազմել։ Բայց Պ. Ֆոն Շվանիֆ Վիլհելմ Կայսր կողմէ Զարին քով ղրկուելէն ետքը, Շուվալով Կոմս Զարին կողմէ Վիլհելմ Կայսր քով ղրկուեցաւ, և այս օրերս ալ Բեռլերսպուրգ վերադարձաւ, անշուշտ Գերմանիոյ Վեհապետին պատասխանները տանելու Ռուսիոյ Ինքնակալին։ Կերուի թէ երկուց Վեհապետաց միջև կարեւոր բանակցութիւնք տեղի կունենան, որք թերեւս անակնկալ լուծումներ յառաջ բերեն Եւրոպիոյ քաղաքական արդի խառնաշփոթ կացութեան մէջ։

—)(31)(—

ԹԵՐԹՕՆԱՐԵՒԵԼՔ

ԷՌՆԷՍԴ ՖԷՏՕ

ՅԱԼԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

—Ա՛հ...

Այլ իւր դիմագծերուն վրայ արհամարհոտ անհաւատութեան այնպիսի արտայայտութիւն մը կար որ չէրցայ բա՛ռ մ'ասելը ընել։

—Ո՛հ, բաւ ասք երկնելով եւ դէպի դուռը երթալով, կը տեսնեմ ահա թէ չէ՛ք սիրեր զիս։

Կտուէն վազեցի, եւ ձեռները բռնեցի անզսպելի սարսուռով մը։

—Կ'ուզաչէ՛ս, ըսի, մտիկ ըրէք ինձ։ Ձեմ գիտեր թէ ինչ կը խորհիք։ Ձեմ գիտեր իսկ թէ, քաւամնեայ անտարբերութենէ մը յետոյ, ի՞նչ ընելու եկած եք հոս։ Այլ կ'զգամ թէ այս վայրկեանը գերազոյն նշանակութիւն մը պիտի ունենայ մեր երկուքին համար։ Հետեւաբար, գլա մտիկ ընելէ առաջ որոշում մի՛ տար։

—Էհ լա՛ւ, մտիկ կ'ընեմ ձեզ, ըսաւ ժպտելով։

Եւ գնաց նստիլ սեղանի մ'առջեւ, չեմ գիտեր ինչ խաղալիքով սպիտակ թուղթի գիտեր ինչ խաղալով։ Իսկ ես, նախ եւ առաջ զարմանալով վիճաբանութեան տրուած դարձուածքէն, կ'սկսէի անձիս տէր լինիլ։ Իրաւ է թէ երկար ատենէ ի վեր, մանաւանդ անուսնոյն խոստովանութենէն զկնի, ա՛լ բնաւ պատրանք չունէի կոմսուհւոյն նկարագրին վրայ։ Այլ իրեն նիւտամամբ զգացած տրփիս այնքան բուռն էր տակաւին որ, հոգեակ Պ. տը Շալի եւ իմ միջեւ անցած եղելութեան, բոլոր գաղափարներս—տեղնալով կը խոստովանիմ—հաստատի կողմ հակած էին։

—Եթէ տակաւին սիրէիք զիս, ըսի սրտայուզութեամբ, թող պիտի տայիք ինձ որ հարցաքննեմ զձեզ։... Ձեր քով բնակիլս ի վեր ինչո՞ւ համար համակրութեան նշոյլ մը ցոյց չտուիք ինձ։

—Մ'ուզէ՞ք գիտնալ։

—Այո։

—Էհ լա՛ւ, իմ տանս մէջ ձեր ունեցած դիրքը նուաստացուցիչ էր ինձ համար։

—Բայց, այսօր, բան մը փոխուած չէ կացութեանս մէջ։

—Հիմա կը համակերպիմ։

—Ինչո՞ւ համար։

—Այս միշտ ամեն ատեն բացատրելի՞ն պիտի պահանջէք, բաւ ուսերը թոթուելով եւ չարաճակելով խաղալզել սպիտակ թերթին վրայ։

—Եթէ բացատրութիւն մը տալու կամ խնդրելու համար եկած չէք ատ, հապա ինչո՞ւ համար եկած էք։

—Ասա եկած եմ տեսնելու համար թէ տակաւին կը սիրէ՞ք զիս։

Այս խօսքին վրայ զգացի որ սիրտս կը սեղմուէր։ Ակներեւ կը տեսնէի թէ կոմսուհին սուտ կը խօսէր, թէ իւր ձեռնարկին անյահանդրական չէր։ Այլ ի՞նչ էր այս ձեռնարկին չարժառիթը։ Կը վարանէի հարցուցանել։

—Եթէ կը սիրե՛մ զձեզ... ըսի։ Ի՞նչ պէտք է ընել սէրս ապացուցանելու համար։

—Շատ պարզ բան մը, պատասխանեց։

—Ի՞նչ։

—Պատմեցէք ինձ թէ ինչ անցաւ դարձաւ ձեր եւ Շալի կոմսին միջեւ։

Այս խօսքերուն յանկարծեց երկարաձիգ լռութիւն մը։ Կոմսուհին ինձ կը նայէր կատարեալ հանդարտութեամբ մը, իբր անձ մը որ կ'զգայ թէ իրաւունք ունի եւ օրինաւոր ու բնական գործ մը կ'ընէ։ Այլ ես, որ ամենայն խորհրդակիցն էի, որ չէի կրցած պրծիլ նորա սրատակեղծութիւններէն, ես որ թոյլ տուած էի նմա վստահութեամբս մեկնիլ ինձմէ խլած խոստումով, և կը կարծէի թէ անարգութեան ծայրն հասած էի տալով նմա այդ խոստումը զոր կ'ուզէի գրծել ի՛նչ կացութեան մէջ կը գտնուէի։

—Այդ բանն անհնարին է, պատասխանեցի՝ նոգկանաց բացայայտ շարժմամբ մը։

—Ինչո՞ւ համար, ըսաւ նոյն հանդարտութեամբ։

—Ձեմ կրնար մատնել ձեր ամուսնոյն գաղտնիքները։

—Լաւագոյն կը համարիք ի՞մ գաղտնիքներս մատնել։

Եւ ըստ որում պատասխան չէի տար, սրատաթափ գիտելով աչացս առջեւ պարզած նոր տեսիլն։

—Օ՛հ, սիրելիս իմ, ըսաւ ժպտելով, դարձեալ պիտի բանամ ձեզ։ Կը հաւատամ թէ չատ պարկեշտ մարդ մ'էք, այլ չէք կրնար ուրանալ որ ուրիշի կինը կը վայելէք։ Շատ լաւ եւ կարեւոր բան մ'է այս, և ինչ ինչ պարտաւորութիւններ կը դնէ ձեր վերայ։ Բանն որ ձեզ համար վտանգի ենթարկելի կնոջ մը ամենէն թանկագին բանը, պատիւը, տարակոյս չկայ թէ պէտք է օգնէք ինձ որ պաշպանեմ ինքզինքս։ Ամուսինս անհանդարտ, ոխակալ, քիչ մը ծածկամիտ մարդ մ'է, ինչպէս են այդէն բոլոր հիւանդները։ Նեղացած է ինձ դէմ, կասկածելով որ ա՛լ չեմ սիրեր զինքը։ Կարելի եղածն ըրի ոգեղելու համար զնա։ չյաջողեցայ։ Ձեմ գիտեր թէ ի՞նչ կը խորհի ինձ դէմ, այլ կ'զգամ թէ գիտատ բան մը լինելու է։ Ինձ հետ խաբեցիք զնա։ մինչեւ իսկ կարի հեշտաբեր գաղտ զինք խաբելը։ Այս վայրկենիս, իւր մեկնումէն հազիւ քանի մը ժամ յետոյ, եթէ խնդրեմ ձեզմէ, դարձեալ պիտի փութայ խաբել զնա։ Եւ կուգամ ձեզ հետ խորհրդակցիլ և յատակագիծ մը պատրաստելի նախագուշակութիւն ամուսնոյս բռնութեանց, եւ դուք կը վարանի՞ք տալ ինձ տեղեկութիւններ որք անհրաժեշտ են ինձ համար։ Ասենօք կ'ըսէիք թէ ձեր սրբոտն մէջ ամեն արարածներէ գերադաս տեղ մը գրաւէի, թէ ինձ համար յաժարիրդի վտանգի կ'ենթարկիք ձեր անձը, գեռ ի՞նչ դիտամ, թէ ինձ համար միայն կ'սպրեիք։ Անշուշտ բոլոր սիրահարաց յատուկ խօսելու եղանակներ են ասանք, որոց արժանիքէն ուեղի կարեւորութիւն պէտք չէ տալ անոնց։ Բայց վերջապէս չեմ կրնար ենթադրել որ Շալի կոմսը ձեր սիրոյն մէջ ինձմէ նախաստս լինի, այնպէս չէ՞։ Եթէ ձեզմէ խնդրած խոստովանութեանս մէջ բան մը կայ... որ փափկանկատութեան հակառակ է, միթէ ես ալ ձեզ անձնատուր եղած ատենս կանգառ՞ պիտի նկատուի՞ թեանց առթիւ։ Ձեզ համար գործեցի մեծագոյն յանցանքը զոր կրնամ գործել։ Փոխարէնն հատուցէք, սիրելիս, թէ ոչ պիտի ըսեմ թէ ա՛լ չեք սիրեր զիս

Ձեմ կրնար նկարագրել թէ այս խօսքերն ըսած ատեն ինչ դէմք ունէր, աչքերն ի՞նչ փայլ, ձայնն ի՞նչ գիւթութիւն ունէին, իւր ձեռաց սեղմումն ի՞նչ ապաւորութիւն կը գործէր վրաս։ Չեմ կրնար յայտնել թէ ի՞նչ կ'զգայի տեսնելով զնա այնքան մօտ այդ գիշերային լռութեան եւ մենութեան մէջ, չորս ամուսան զայրոյթէ, ատելութենէ, անյագ կրքէ յետոյ։

Ամեն բան ըսի։

ԿԹ

—Ա՛հ, գիտէի թէ միշտ կը սիրէիք զիս, գոչեց սիլիին ոտ Շալի իւր սրտին վրայ քաշելով զիս, երբ աւարտեցի խոստովանութիւնս որում ունկն դրած էր անյաղ ականջով։

Ժամ մը յետոյ բոլորովին հաշտուած էինք։ Այլ, աբբշութենէս սթափելով, զարմանքս տեսայ թէ կոմսուհին նորէն նրատած էր սեղանին առջեւ եւ կը շարունակէր թուղթը մրոտել։ Ցաքաղ գնացի տեսնելու համար թէ ի՞նչ կը գրէր։ Մրեւնոն անփոփոխելի խօսքն էր։ Կը գրէր «Ես եւ այդ խօսքը կը կրկնուէր թերթին վերեւն վար, երիսանքին, ընդ՝ին գրուած, տեղ տեղ ալ սա փոփոխութեամբ։ Կը պաշտեմ Շարլ Քէրատանը։ Ստորագրեալ։ Շալի կոմսուհի։

Զկրցայ ծիծաղս զսպել այդ մանկական խաղին վրայ, եւ ըստ որում կոմսուհին ինձմէ աւելի բարձրաձայն կը խնդար, կը-բակ կը նետէր իւր ձեռագիրն եւ գրիչն ինձ կ'երդնցնէր, նորա քով նստայ, եւ սիրահարաց յատուկ խանդաղատութեամբ, զոր անշուշտ կանխաւ գուշակած էր, հեռեւեալը գրեցի սպիտակ թուղթի մը վրայ։

«Ոչ զոյ սիրած եմ ես զոյ պիտի սիրեմ յաւիտեան Բայց եթէ ինձ ցեղանին Տէրն որ Շալի։ որամ նուիրած եմ կեանքս ցեղս հանդէպ հեռի, ես որ հաճեցայս այս երեկոյ հաշտուել ինձ հետ։»

Եւ ստորագրութիւնս դրի։

—Ո՛հ, շատ սիրուն է այս, բաւ կոմսուհին որ ուսիս վրայէն կը կարդար մինչ-գեռ կը գրէի։ Բան մը միայն պակաս է։

—Ի՞նչ։

—Թուականը։

Ցիմարի մը պէս կը խնդայի թուականը գրած ատենս։

(Շարունակելի)

ՎԱՌՆԱՅԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Ռուսաստանի և Վառնայի երկաթուղին կը բանի. Բայց մինչեւ երկուշաբթի երեկոյ Եւրոպիոյ Սուրհանդակը չէր կրցած հասնիլ Պուքրէշ. Հետեւապէս, Սուրհանդակն ետ մնացած է թէ՛ Դանուբի սառելուն պատճառաւ, և թէ Պուքրէշի ու Վիէննայի միջեւ երկաթուղւոյն ձեան կոյտերու ներքև թաղուելուն պատճառաւ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կարսէն կը գրեն առ Մշ.-ի թէ Ս. Էջմիածնի սինոդէն հասած հրամանի մը համաձայն տեղւոյն առաջնորդական տեղապահ Աղուանեան Դեր. Գրիգորիս եպիսկոպոս հրաժարեցուցուեր է. Ցաղորդն յայտնի չէ դեռ.

Զանղրբիէն եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սարբեան Մկրտիչ էֆէնտին ճանբայ եղած է Կ. Պոլիս գալու համար.

Կէտիկ փաշայի Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյ Թաղական Խորհուրդը կը մտադրէ մեկնիլ ծանուցանել թէ յաջիկայ կիրակի, 27 դեկտ. յիշեալ եկեղեցւոյն առնախմբութիւնը լինելով, Թաղին քառասնից Արժ. Տաճատ վարդապետ պատարագ պիտի մատուցանէ. Նոյն օրը պիտի կատարուի նաեւ Երեւումի էֆէնտի Փափազանի կողմէ այդ եկեղեցւոյն նուիրեալ Ծննդեան գեղեցկանկար պատկերի մը օծման հանդէսն.

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Երէկ յՕրթագիւղ Բէշկանց ընակարանին մէջ ի ներկայութեան ազգականաց եւ բարեկամաց տեղի ունեցաւ նշանախօսութիւնն Տօքթէօր Ա. էֆէնտի Դավութեանի ընդ Աղն. Օր. Հարիսիմ. Բէշեան, դուստր Մրտաք էֆէնտի Բէշեանի եւ քեռորդի լրագրոյս Արտօնատիրոջ.

Հրատարակուեցաւ «Գրական և Լեզուագիտական Շաբաթօրեայ» դեկտեմբերի ամսաթիւն, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Վուսին, աւ. Վսեմ. Օհան էֆէնտի Պաղտատեան. — Աղջիկ մը Օրագիրը. — Գալուստ Տէր Միրզիպաշեան. — Շնորհակալ իք.— Ազդ.»

Շաբաթօրէն յետ այսորիկ երկամսեայ պիտի հրատարակուի.

Հրատարակուեցաւ Բարբարան Մանկանց պատկերազարդ հանդիսի Զ. հատորի 20րդ թիւն, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Հրեայն փշոց մէջ. — Զայս եղանակ. — Դիւցազն Օհան. — Գիտական զրօսանք. — Զ. խօսակցութիւն (թէ ինչ-կուտենք). Համառօտ տեղեկութիւն երուսաղեմի. — Արուեստ տախտակ յօրելու.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆԵՐ

Ատանայի Անամուր գաւառակի գայմագամ անուանեցաւ Հաճընի նախորդ փոխ-գայմագամ Մուսթաֆա Ցէէվմի էֆէնտի.

Գոնեաի Ագշէհիր գաւառակի գայմագամ անուանեցաւ Գաչի գայմագամ Նուրի էֆէնտի եւ նմա յաջորդեց Ագշէհիրի գայմագամ Բէսուֆ պէյ.

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Պառնն տը Հիրշ երեկ Բ. Դուռն երթալով հաշուական առկախ խնդրոյ վրայ բանակցեցաւ Բարձր. Մեծ Եպարքոսին հետ. Պառնը լուսոյ խարիճիէի պաշտօնատունը գնաց և անդ հաշուական երկար ընութիւնք տեղի ունեցան ի ներկայութեան Վսեմ. Դարբիէլ էֆէնտիի, Պ. Քիւրմանի և այլոց.

—Հէյրէտտին կ'իմանայ թէ Նախարարաց Խորհուրդն իւր այս աւուր Նստին մէջ Սուէզի ջրանցքին խնդրովը պիտի զբաղի և վերջնական որոշում մը պիտի տայ.

—Ռուսական և աւստրիական դեսպանը երեկ երիկուն ժամը 11ին Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ.

ՍՈՊՈՒԱՆԻՑԻ ՔԱՂՈՒՄԸ

Սոֆիայէն կը գրեն դեկտ. 18/30 թուականաւ.

Երեկ (հինգշաբթի) տեղի ունեցաւ Պուլկարիոյ Ազգային ժողովոյ Նստաշրջանի հանդիսաւոր փակումը.

Մինչեւ էֆերտնանտ իշխանը խորհրդարան գնաց բաղմաթիւ հետեւորդներով. առջեւէն կընթանային խումբ մը հեծեալ ոստիկանք. ապա քաղաքապետն եւ իշխանին անձնապահ զօրքերն. արքունական բարձրաստիճան պաշտօնեայք՝ հանդիսական կառքերով. ետեւէն իշխանը՝ քառաձի կառքի մը մէջ, որուն աջակողմի դռնակի քովէն կ'ընթանար Սոֆիայի զինուորական հրամանատարն եւ ձախակողմի դռնակի քովէն իշխանական թափորի հրամանատարը.

Սոֆիայի պահապան զօրքերը՝ դրօշակ պարզած եւ նուագարաններով՝ կեցած էին պալատէն մինչեւ խորհրդարան տանող ճամբուն երկու կողմը. Գունդ մը զօրք բարեւի կեցած էին ժողովասրահի դուռն. Իշխանն ընդունուեցաւ. Սպարանիէն նախագահէն եւ դիւանի անդամներէն օրը Ն. Բարձրութիւնը ժողովասրահ առաջնորդեցին. Իշխանը բազմեցաւ դահոն վրայ աջ կողմն ունենալով նախարարներն և ձախ կողմը իւր բաղաքային ու զինուորական տան պաշտօնեաներն, եւ հետեւեալ բանախօսութիւնն արտասանեց.

Տեարք Երեսփոխանք

Ազգային սովորական ժողովոյ այս նստումարման Ս. Նստաշրջանի փակման առթիւ, քաջալերեալ եմ հաստատել թէ այն գործունէութեամբ զոր ցոյց տուիք այս երկու ամսոց մէջ, լիովին արդարացուցիք իմ ակնկալութիւնս, ինչպէս նաեւ այն վստահութիւնը զոր ունի ի ձեզ իմ ամենայնիւ ժողովուրդս.

Այն օրինական ծրագրերով և առաջարկութեամբք զոր քննարկեցիք, լցուցիք ստիպողական պէտքերն ի մասին կազմակերպութեան մեր Պետութեան հանրային և քաղաքական կենաց ու միտքի ասպացուցիք, թէ Պուլկարիան գիտէ յարգել իւր խոստումներն և պաշտպանել իւր իրաւունքները.

Շնորհակալ եմ ձեզ ի բոլոր սրտէ, Տեարք Երեսփոխանք, Ձեր հայրենասիրական եռանդեան եւ գործունէութեան համար, ի մասնաւորի Ձեզ յարի վերադարձ ի տնակարանս ձեր, փոկաս կը յայտարարեմ Ազգային ժողովոյ Նստաշրջանը.

Կեցցէ՛ Պուլկարիան

Այս բանախօսութիւն ընդունուեցաւ երկարատեւ ծափահարութեամբք և ջերմագին արտայայտութեամբք. Ապա, իշխանն իջնելով դահէն պալատ վերադարձաւ նոյն հանդիսիւ.

Իշխանին ժամանման և մեկնման պահուն, թնդանօթի 21 հարուածներ արձակուեցան և զինուորական նուագածուց խումբը պուլկարական ազգային երգը նուագեց.

ՀԱԿԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս խորագրոյն ներքեւ հետեւեալը կը կարդանք երեկուան Պատրէ մէջ.

«Վիէննայէն և Բեգրսպուրկէն Բ. Դուռն հասած լուրերը բոլորովին հակասական են. Բեգրսպուրկի լուրերը կ'ապահովեն զբ. Դուռն և կ'ըսեն թէ երկիւղալի բան մը չկայ, մինչդեռ Վիէննայի լուրերը ծանր պատահականութիւններ կը գուշակեն և կերպ կերպ ենթադրութեանց տեղի կուտան.»

ՀԱՆԳԱՑ ԵՒ ՕՆՏԱՌՈՅ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Երմտական նախարար Մահմուտ Ճէլալէտին փաշա ի մէջ այլոց ձեռնարկած է հանքաց և անտառաց վարչութիւնը բարեկարգել. Այս նպատակաւ յանձնաժողով մը կազմուած է, անդամակցութեամբ Վսեմ. Պետրոս էֆէնտի Գուլումճեանի, Միւնիր պէյի, Նաղիֆ էֆէնտիի և Երմտական ուրիշ պաշտօնէի մը.

ԿՐՕՆԱՓԻՈՒԹԻՒՆ ԵԶԻՏՆԵՐՈՒ

Անցեալները Սոֆէի ծանուցած էր թէ Բաղչի Կաղաշ գաւառակի Պաթըրեան քրիստոնեայ գիւղի ժողովուրդը իսլամական կրօնն ընդունած է.

Հէյրէտտին կ'իմանայ թէ այդ գիւղի ժողովուրդն, որ յիսուն երեք հոգիէ կը բաղկանայ եղեղիս կոչուած արեւապաշտ ցեղին կը վերաբերի.

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Յայտնի է թէ Սատի պէյի նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողով մը քանիցս Նաֆիէի պաշտօնատան մէջ գումարուած էր. Մախսուսէի վարչութիւնն օսմ. շոգենաւային մեծ ընկերութեան մը վերածելու միջոցները խորհելու համար. Այս յանձնաժողով տեղեկագիր մը պատրաստելով նախարարաց խորհրդոյն մատուցած էր. Բաց ի երմտական նախարարէն, որ ինչ ինչ առարկութիւններ յարուցած էր, այդ տեղեկագիր ընդունուած էր նախարարաց խորհրդոյն կողմէ որ պետական խորհրդոյն յղած էր զայն որպէս զի ծովային նախարարին դիտողութիւնը նրկատողութեան առնուի. այս վերջինը կ'առարկէ թէ տեղեկագրոյն շատ մը կէտերն անգործադրելի են.

Ցանձնաժողովը երկու ամսէ ի վեր Պետական խորհրդոյ պատասխանին կ'սպասէ. (Մանիպէօռ)

ԱՐՔԸՆԻՒ ՀՈՒՆԲԵՐԸ

Արքընիի հանքերն որք կը գտնուին Տիարպէքիրի նահանգին մէջ, կայս. կառավարութեան ձեռամբ կը շահագործուին բոլորովին նախնական պայմանաց մէջ, այնպէս որ եղած հասոյթը շահագործման ծախքն իսկ չի գոցեր. Շատ ընդարձակ են այդ հանքերը. այժմ անոնց մէկ քանի մասերը միայն կը շահագործուին և քանի մը մեծ խորութեամբ միայն փորուած են, մինչդեռ մասնագէտք հաստատած են թէ երեք հարիւր մետրէ աւելի խորութիւն ունին այդ հանքերը. Այժմեան գրութեամբ, տարին 40—50,000 օխա մետաղ կ'արտադրեն զորս կառավարութիւնն ուղտերու վրայ բեռցնելով Սամսոն և Իսկենտերուն փոխադրել կուտայ և կը վաճառէ վաճառականաց որք Լոնտոն և Մարսիլիա կը զրկեն զանոնք.

Երմտացոյցի յանձնաժողովը, տերութեան եկամտից մասին իր կատարած քննութեանց միջոցին տեղեկացաւ որ 1880էն ի վեր ընդամենը 2,700,000 օխա մետաղ հանուած է Արքընիի հանքերէն, և այդ ալ հրապարակի վրայ կը մնայ, վասն զի կառավարութիւնը շահ մը ձեռք չի բերեր անկից, վաճառման դժուարութեանց պատճառաւ. Հրամանաւ յանձնաժողովոյն, հանքաց վարչութիւնն հեռագրաւ տեղեկութիւն պահանջեց Արքընիէն, և պատասխան ստացաւ թէ այդ 2,700,000 օխա մետաղին կէսն 100ին 75 սեւ պղինձ կը պարունակէ և միւս կէսը 100ին 55. Յանձնաժողովը որոշեց տեղւոյ վրայ վաճառել այդ պղինձն, այսինքն պայմանաւ որ գնողն իւր գործակատարը Արքընի զրկէ ապրանքն ըստանալու համար, յետ որոյ հանքաց տնօրէնը պիտի զեկուցանէ ի Կ. Պոլիս թէ յանձնումը կատարուած է, որպէս զի դրամը վճարուի ատ. Այս պայմանաց մէջ գնող մը ներկայացած է արդէն. Ասպան անուն հրեայ մ'է սա որ կերեւի թէ Մարսիլիոյ գործարանի մը հետ ընկեր է. Առաջարկած է օխա գըլուխ 2 զրուշ 5 փարա տալ այն մասին որ 100ին 75 սև պղինձ կը պարունակէ և օխա գլուխ 1 զրուշ 25 փարա այն մասին որ 100ին 50 միայն սև պղինձ կը պարունակէ. Արքընիէն յիսկենտերուն ուղտի գնացքով հեռաւորութիւնն է 110 ժամ. մէկ ուղտը 180 օխա բեռ միայն կրնայ տանիլ. փոխադրութեան ծախքն է մէն մի օխային մէկ զրուշ, Արքընիէն յիսկենտերուն կամ Սամսոն.

Սակայն, վերջերս եղած կայս. Իրատէ մը կը հրաւայէ այդ հանքաց շահագործումն յանձնուիլ ոչ և է անհատի որ լաւ պայմաններ առաջարկէ. Հանքաց գլխաւոր երկրաչափ Պ. Վէյս որ անցեալներն Արքընի զրկուած էր տեղեկագիր մը պատրաստելու համար, կ'ըսէ որ եթէ այդ հանքերը եւրոպական դրութեամբ շահագործուին, տարին 100 հազար թէնս արտադրել կարելի է. Քանի մ'օրէ ի վեր Պ. Պէռնար Թուպլին, ի գլխաց Ֆրանսացի ձեռնարկուաց խմբի մը, ձեռնարկներ կ'ընէ այդ հանքաց շահագործման արտօնութիւնն ստանալու համար. (Լ. Հերալտ)

ՖԷՆԷՐԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Բէնդանդէնտէ կ'ըսէ թէ Յունաց Պատրիարքն անցեալ շաբաթ օր յանկարծ հրաժարեցուցեր է իւր երկրորդ սարկաւագը, Կապրիէլ Անատասիատէս, հրամայելով նմա որ անմիջապէս մեկնի մայրաքաղաքէս և այլ ևս ոտք չկոխէ ի Կ. Պոլիս. Թրն թերթը կը յարէ թէ այս որոշման պատճառներն անծանօթ են և թէ կապրիէլ սարկաւագն հեղգամարոյր բնաւորութեան տէր անձ մ'է.

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԴՈՐԾԱԿԱՏԱՐՆ

Մէնդէս կ'իմանայ թէ Կ. Պոլսոյ պուլկարական գործակատարի փոխանորդ Պ. Սբաս Քոնդանդինովիչ հեռագրաւ Սոֆիա կոչուեր է. Իւր յաջորդը նշանակուած չէ տակաւին.

Պ. Քոնդանդինովիչի կոչուելուն պատճառ կը կարծուին ինչ ինչ թիւրիմացութիւնք որք ծագեր են իւր և պուլկարական պատուիրակ Տր. Վուլքովիչի միջեւ.

Վեհ. Սուլթանը գնդապետի աստիճան շնորհեց ծովային հրացանաձիգ զօրաց գնդին տեղապալ-գնդապետ Մէհմէտ պէյի.

—Թիկնապահ էտհէմ փաշա և կայս. պալատան քարտուղարներէն Ֆաիզ պէյ, որոյ վերադարձը ծանուցինք երէկ, Աթէնքի մէջ, ընկերակցութեամբ Եորկոս Թագաւորի թիկնապահներէ միոյն և այլոց, այցելեր են քաղաքին համալսարանները, պատերազմական ու ծովային վարժարանները, հիւանդանոցները, զօրանոցները, զինուորական պիտոյից յատուկ մթերանոցներն և այլ տեղեր.

—Գոնեաի կուսակալն հեռագիր մ'ուղղելով Ներքին գործոց նախարարութեան՝ ծանուցած է թէ գաւառին ամէն կողմն երկրագործք իրենց գործով զբաղած են և ժողովուրդն հանգիստ կ'ապրի Վեհ. Սուլթանի կողմէ շնորհեալ արժանիքներով, թէ շնորհեալ արմատաց փոխադրութիւնն եւս ամենայն կանոնաւորութեամբ կը կատարուի շնորհիւ ձեռք առնուած միջոցներուն.

—Ատանայէն կը գրեն թէ, կ'ըսէ Ցաբ, նահանգին կուսակալութիւնը միջոցներ կը խորհի եթէ ոչ սովու կը կենման առաջն առնելու, գոնէ ժողովրդեան վիճակը բարւոքելու համար մեծ զարկ մը տալ երկրագործութեան որ գոհացուցիչ վիճակ մ'ունենալէ հեռի է.

Ատանայէն օտար երկիրներ զրկուած արտադրութեանց գումարն է տարեկան միջին հաշուով 820,000 կենտինար, որուն կէսը Եւրոպա կը զրկուի. կուսակալը կը կարծէ թէ կարելի է աւելի մեծ քանակութեամբ արտադրութիւն ունենալ եթէ նահանգին երկրագործական վիճակը բարւոքի.

—Ներքին գործոց նախարարութիւնը նկատելով որ երբեմն անցագրոց վրայ քերթուած տեղեր կը գտնուին որք այլ և այլ դժուարութեանց տեղի կուտան հրամայեց ամէն կողմ որ յետ ապագայի տեղի չտրուի այս տեսակ անկանոնութեանց.

—Ինչպէս յայտնի է պուլկար կառավարութիւնն հարիւրին ութ մաքսատուրք մը կառնու Թուրքիայէն Պուլկարիա տարուած ապրանքներէն. Հէյրէտտին կ'իմանայ թէ պուլկար կառավարութիւնն այժմ այդ մաքսատուրքը հարիւրին հինգի իջեցուցած է.

— Երմտական նախարարութիւնը ծանուցած է կառավարական բոլոր պաշտօնատանց որպէս զի 1304 տարւոյ երմտացոյցը կանոնաւոր կերպով պատրաստելով ուղարկեն Մալիէէին.

—Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ նախընթաց օր Սուլթանիէ վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ Մարգարէի ծննդեան գրքին ընթերցումը. Ն. Վեհափառութեան երկրորդ իսմայիլ Բաշիտ էֆէնտի կարդաց ծննդեան գիրքն, յետ որոյ օշարակներ և չաքարեղէններ բաշխուեցան աշակերտաց և ներկայից. Նոյն արարողութիւնը վաղը եւս տեղի պիտի ունենայ Միքիրիէ վարժարանին մէջ.

—Ներքին գործոց նախարարութիւնը նկատելով որ Փոքր Ասիոյ կողմերն այլ և այլ անձինք սովորութիւն ըրած են անծանօթ անձերէ ապրանքներ (հաւանօրէն գողոն) գնել և վաճառել ուստից կրնան անպատեհութիւնը ծագիլ, պատուիրած է ամէն կողմ որ այս կարգի առեւտուրը յատուկ օրէնքի մը համաձայն տեղի ունենան.

—Լատինաց տարեգլխոյն առթիւ, մայրաքաղաքիս հելլենական գաղթականութեան երեւելիք խմբովին Պ. Էմիլ Տրվոյի տունն երթալով, նոր տարին շնորհաւորեր և փառաւոր ծաղկեփունջ մը նուիրեր են նմա, երախտագիտութիւն յայտնելով Օսմ. Կայս. Պանքայի համակրելի տնօրէնին հելլենասիրական զգացմանց համար.

—Կայս. հրամանաւ Ներքին գործոց նախարարութիւնն հեռագրաւ ծանուցած է Կարնոյ և Տրապիզոնի կուսակալութեանց՝ թէ Բաբերդի սանճաքը չնշուած է և իբրեւ Դազա Կարնոյ կուսակալութեան իրաւասութեան ներքև դրուած է.

Այս որոշումն յառաջիկայ մարտ ամսէն պիտի գործադրուի.

—Այն քննութիւնը զոր, ինչպէս արդէն ծանուցուեցաւ, հելլենական հիւպատոսարանը բացած էր գտնելու համար Թարապիոյ մէջ անյայտ եղող մանկամարդ կնոջ մը հետքը, ապարդիւն մնացած է ցարդ և այս խորհրդաւոր գաղտնիք պարզուած չէ տակաւին. Անյայտացեալ կինը Բերայի «Սբնէրը» ճաշարանի տիրոջ Պ. Տ. Թլատարիի դուստրն է. Կասկած կայ որ ոճրագործութեան մը զոհ գնացած չլինի, ուստի ոստիկանութիւնն եւս քննութիւններ կը կատարէ.

—Եգիպտոսի անգլ. բանակին սպայներէն Թուբինս գնդապետը մայրաքաղաքս եկած է.

—Պ. և Տիկին Վանտէրպիլդ՝ տան անձնոյ ընկերակցութեամբ նախորդ շաբաթուն Գահիրէէն մեկներ են դէպի Նեղոսի առագաստի ցրվէժն, Թոմաս Քուք ընկերութեան Բէնա Ասպա շոգենաւով.

—Եէմենի երեւելի չէյխերէն Սէյտ Մէհմէտ էֆէնտի մայրաքաղաքս եկած է և Վեհ. Սուլթանին հիւր է Եըլտըզի պալատան մէջ.

—Իզմիրի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ տեղւոյն լատին կրօնաւորաց երիցագոյն անդամն՝ Տ. Անդրէասիոն Քոստա մեռեր է ի հասակի 92 ամաց.

—Շէյխ-Իսլ-Իսլամի Դուռն յատուկ պաշտօնեայներ պիտի զրկէ ի գաւառս քննելու համար որբերու յատուկ տնտուկներու գործառնութիւնքն.

—Երմտական նախարարութեան հանրային պարտուց տնօրէն Մէհմէտ պէյի հոգին, Ահմէտ էֆէնտի նախընթաց գիշեր մեռաւ 35 տարեկան հասակին մէջ.

—Տր. Բայսովիչ որ իբրեւ վեց եօթ ամիս առաջ Բերայի մէջ ձերբակալուած էր «Հունկարիա» անուն պանդոկն պայթելու փորձ մ'ըրած լինելու ամբաստանութեամբ. երկու տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտուեր է Վարաշդէնի պատժական տանէն կողմէ.

—Սիրու Դարուի աղջիկը խարսնած հելլենական տաղաստանաւ մը կողոպտող և նաւապետն սպանող յոյն չարագործներէ երեքն, որք մահուան դատապարտուած էին Աթէնքի եղեռնական տանէն կողմէ, անցեալ ուրբաթ օր կիպրոսի գիւղատուեր են ի Պիրէոն.

Զարմանալի զուգադիպութեամբ մը, այն առագաստանաւն, ուր գործուած էր ոճիրն, Պիրէոնի նաւահանգիստը խարսնած էր մօտ այն տեղն ուր կը գտնուէին դատապարտեալք.

—Ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի գայ մահառ ձիախաղցիներու խումբ մը. Այս առթիւ Բերայի Թագսիմի Թաղապետական պարտիզին մէջ յատուկ տեղեր պիտի շինուին.

ՕՍՄ. ԿՈՅՍ. ՊԱՆԲԱՅ

Օսմ. կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ ուրբաթի 25 դեկտ. 6 յունուար, Յունաց Ծննդեան տօնին առթիւ.

ԱԶԳ. ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՏԵՍԱԿՈՏԻ ԲԼԺԻԹԻՆ

Բլժիթին Ղալաթիոյ, Պոլսոյ եւ Իսկիւտարի մթերանոցներն, ինչպէս նաեւ մասնաւոր ծխախոտոց խանութի ի Բերա, գոց պիտի մնան 1887 դեկտեմբեր 25 ուրբաթ օր (6 յունվար 1888) եւ 1888 յունվար 1/13ին.

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

853 1—4

ՀԵՌԱԳՐԱՍՈՒՐՔ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅԱՍ

Բարիզ, 3 յունվար

Նոր տարւոյ առթիւ բոլոր մայրաքաղաքաց մէջ այսատանեալ պաշտօնական խօսքերուն ամենքն ալ խաղաղական հանգամանք մ'ունին.

Պերլին, 3 յունվար

Պաշտօնական Օրագիրը կը պարսաւէ Կոթայի Տարեցոյցը թէ Ֆէրտինանտ իշխանին տուած է Պուլկարիոյ իշխանի և Արքայական Բարձրութեան տիտղոսները.

Բեգրսպուրկ, 3 յունվար

Ժամանակ մը Ս. Բեգրսպուրկի գոհութիւն կը յայտնէ Պուլկարիոյ մասին խարդախեալ պաշտօնագրոց հրատարակութեան համար.

Պերլին, 3 յունվար

Ռայխսթակէր, խօսելով խարդախեալ պաշտօնագրոյ հրատարակման վրայ, կ'ըսէ թէ միջազգային յարաբերութիւնները խանգարելու չափ ունեցող զրպարտութեանց մարակ մը պակեցաւ. կը յայտնի թէ այս հրատարակութիւն ցոյց կուտայ գերման կառավարութեան ուղղամտութիւնն և անկեղծութիւնը.

Պէլիրատ, 3 յունվար

Սերպիոյ Ազգային Ժողովը քննէարկեց 20 միլիոնի առաջարկեալ փոխառութիւնը.

ԱԺԱՆՍ ՌԻՒԴԷՐ

(Մասնաւոր հեռագիրք Թորէթի)

Պերլին 3 յունվար

Պուլկարական խնդրոյն վերաբերեալ նենգեալ գրութիւնք, որք Բեգրսպուրկէն Պիզմարք իշխանին ղրկուած էին ի քննութիւն, Ռուսիոյ Կայսրէն առնուած արտօնութեան համեմատ հրատարակեցան Գերմանիոյ պաշտօնական լրագրոյն մէջ.

Լոնտոն, 3 յունվար

Պերլինէ առնուած տեղեկութեանց նայելով, Վիլհէլմ Կայսրն ամենարի աթիւ ընդունելով նախարարները, կառավարական բարձրագոյն պաշտօնեաներն ե. Ռայխսթակի պատուիրակութիւն, քաղաքական անկախութիւն չէ ըրած. բայց երէկ ընդունելով բանակի բարձրաստիճան պաշտօնականներն, տեղի ունեցած խօսակցութեան մէջ, Ն. Կ. Վեհափառութիւն գոհութիւն յայտնած է քաղաքական կացութեան բարւոքումն.

Բեգերսպուրկ 3 յունվար

Ժամանակ մը Սեր Բեգրսպուրկի գոհութեամբ կը յայտարարի թէ հաշտասէր ենթգեալ պաշտօնագրոյ հրատարակմամբ մէջտեղէն վերցած է մտահոգութեան պատճառ մը եւ ամէն կողմանց անկեղծութիւնն եւ ուղղամտութիւնն ապացուցուելով բարւոքում մը տեղի ունեցած է արդի ձգտեալ կացութեան մէջ.

Յունական երկաթուղի	.....	13 95
» » » Գ.	.....	34 25
» Լիժիի բաժնեմասերը	.....	— —
Պանք Օթոման	.....	506 25
Իրեսի լիրան	.....	580
» Ցածիպէ	.....	1410
Համենատուն լիրան	.....	1245
Սուէզի ջրանցք	.....	2097 50
Իտալական 5 % 1877 ի	.....	100 5/8
Դատական լիրան	.....	96 82 1/2
Ոպանիական (արտարին)	.....	67 1/4
Եգիպտական միաչեալ	.....	373 75
Բրիօրիտէ թիւրք	.....	360
5 % Հելլենական	.....	365
Ռէնթ Լանդարի վրայ	.....	25 35

ԴԵՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ ՀԱՅՐ ՈՒ ԴԱՒԱՌԱՅԻ ՀԱՅ ՊԱՆԴՈՒԽՏՆԵՐԸ

Աւէն առտու, երբ Ղալաթա Սերայի առջեւէն անցնիմ, մարդերու խրոան մը կը տեսնեմ ու կը մտրմտիմ. Հայ պանդուխտներ են այն խռանի մարդեր ու իրենց առօրի գործ ու հացը կը փնտռեն ան տեղ.

Այս հայ բանուորները տեսնելով կը խորհիմ, որ շատ բան կը պարտի անոնց ազգային իշխանութիւնը, ու այն ջանքերը կը յիշեմ, զորս ըրաւ անոնց մասին Պատրիարքական-Փոխանորդարանը.

Շատ մը քահանաներ իրենց հայրենիքը ղրկեց այս տարի Դեր. Հ. Գէորգ Վ. Իւթիւճեան, ու փորձեր ըրաւ, որ պանդուխտ աշխարհականներն ալ քիչ քիչ իրենց հայրենիքը երթալու ճամբու մէջ դնէ. Դեր. Հ. Իւթիւճեանի ջանքի այս բաժինը այն տեսակէն է, որ գաւառական առաջնական խնդիր մը կը չօշափէ, ու իմ չերմ ու չերմ շնորհակալութիւնը կը յայտնեմ ես իրեն.

Բուսանիոյ մէջ բարի արդիւնքներ ու անուն թողուց Դեր. Հ. Իւթիւճեան ու իր արդի պաշտօնի մէջ նոյն բանը կուզէ ընել. լա՛ւ, իր գործին ինքզինքը տալու սիրտ ունի Դեր. Փոխանորդ Հայրը, ու ա՛նչափ դուրեկան է մեզի իր այս հանգամանքը, ո՛րչափ կը յուսանք որ մոռացութեան չտար ան իւր ձեռք առած խնդիրը.

Իր տեղեկագրի մէջ քիչ մը խիստ լեզուով խօսեր է Դեր. Փոխանորդ Հայրը Հայ պանդուխտներու մասին, բայց իւր այս ոճի ներքեւ իր սրտացաւը կը կարդանք մենք, ու կը հաւատանք, որ ա՛նչափ դիւրին է իրեն դարձի բերել գեղջուկները, ո՛րչափ դժար չէ ձեռքպագի ու զարմանքի բերել եկեղեցւոյ բեմէն այն բոլորականները, որոց մասին գրեց Մ-ի շաբաթաթերթին.

Հրապարակագիր մը ընդհանուր Երդրոպա կը կոչէր Մ-ի մէջ Դեր. Հ. Իւթիւճեան, և իրա՛ւ, որ ուրախալի բան է շնորհալի գործեր ու գործիչներ ալ աչքի առջեւ ունենալ, երբ քիչ քիչ անշնորհք բոլորակի մը մէջ կը մանեն մեր շատ մը գործերը, ու օ,-գրոի մը մէջ կը տեղաւորուին մեր շատ մը գործիչները.

Ց. ՏՈՒՏՈՒԽԵԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԵԳԻՊՏՈՍԷ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ, 11 դեկտ.

Ժամանակի մը մէջ եմք յորում Հանգամանքնիւնը դժուարին կացութեանց բարւոքման լաւագոյն միջոցն և նորաձեւութիւն եղած է.

Ցաճախ յեգիպտոս կը հասնին կղերական և երբեմն կէս-կղերական անձինք ընդ անուն ունենալով «ժապաւենեալ տետրակներ» և «կեդրոնական արտօնագրեր».

Անշուշտ յեգիպտոս ճամբորդողք այլ երկիրներ ևս կը դիմեն.

Սակայն հարկ է նախ գիտնալ թէ «՞նձնն» է որ կը բերէ «զտետրակն» եթէ ոչ «տետրակը» որ կառաջնորդէ «զանձն».

—Ես վերջին կարծիքն ունիմ.

—Ինչո՞ւ.

—Որովհետեւ՝ շոգենաւու, անցագրի, շոգեկառաց, մակոյկներու, կառքերու, սենեակներ, բժշկի ևն ծախքեր հոգացողը նոյն իսկ «ժապաւենեալ-Տետրակն» է. Բնական է այս, որովհետեւ Հանգանակիչ Պատուիրակն (եթէ ունենայ մինչ իսկ դրամական կարողութիւն) ի՞նչ պարտաւորութիւն կը բնայ ունենալ ազգին համար թէ՛ աշխատելու և թէ ծախսելու իւր անձնական քսակէն. Ուրիշ տեսակէտով՝ լաւագոյն չէ՞ գեղեցիկ քաղաքներ շրջիլ, զբօսնուլ, օգտակարութիւն ընել, և այս առթիւ այցելել նաև Ս. Երուսաղէմ, շնորհիւ և առաջնորդութեամբ «ժապաւենեալ-Տետրակին». Հոգ չէ թէ «ժապաւենեալ-Տետրակին» կէսն և երբեմն կողքը միայն հասնի «բուն նպատակին».

Քանիներ կը ցանկան դիմել հանգանակութեան մը, ճանաչելով այս ընտիր բնութիւն «ժապաւենեալ-Տետրակին», և որ և է բան մը կը յարմարցնեն պտռալու համար. — Եկեղեցի՛, վարժարա՛ն, վա՛նք, հրդեհ, աղքատութի՛ւն....

Ա.յլ հարկ է գիտնալ թէ՝ սա միջոց մ'է բոլորովին «անուղղակի» նպատակի մը գործադրութեան.

—Ես ո՞րն է լաւագոյն միջոցն.

—Ամենահարկաւոր պարագայից մէջ երբ որ և է առաջնորդական վիճակ պէտք ունենայ այլոց ձեռնտուութեան, «ուղղակի» առ կեդրոնը դիմէ թղթատարով և ո՛չ թէ Պատուիրակաւ. Կեդրոնն եթէ հարկ տեսնէ «շրջաբերական գրութեամբ» յարմար դատած առաջնորդական վիճակաց գթութիւնն և մարդասիրութիւնն հրաւիրէ, և այսպիսեաւ հանգանակութիւն բացուելով, գոյացած գումարն «ուղղակի» յըղէ նպատակին ծառայութեան.

Յունական երկաթուղի	.....	13 95
» » » Գ.	.....	34 25
» Լիժիի բաժնեմասերը	.....	— —
Պանք Օթոման	.....	506 25
Իրեսի լիրան	.....	580
» Ցածիպէ	.....	1410
Համենատուն լիրան	.....	1245
Սուէզի ջրանցք	.....	2097 50
Իտալական 5 % 1877 ի	.....	100 5/8
Դատական լիրան	.....	96 82 1/2
Ոպանիական (արտարին)	.....	67 1/4
Եգիպտական միաչեալ	.....	373 75
Բրիօրիտէ թիւրք	.....	360
5 % Հելլենական	.....	365
Ռէնթ Լանդարի վրայ	.....	25 35

ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՒՐԱՆ

Գալատիա, 23 Դեկտեմբեր

Օսմանեան Թէնսիլատ

			Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց.)	Սերի Գ.	Կ.	15 12
Ցօրաբոյն գոցուելէն վերջը	»	»	15 12
Բերայի մէջ	»	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	»	15 14
Բարձրագոյն գին	»	»	15 15 1/2
Նուազագոյն »	»	»	15 14
Կէս օրին	»	»	15 15

ԲԱՅԵՆԵՏՈՒԹԻՒՆ

Սօսիէթէ մէնէրալ	Ֆրանկ Լիր.	4 10
Քրետի մէնէրալ	Գ. Կ. Օսմ. »	6 35
Պանք տը Գօնա	»	6 30
Սօս. շանմ է մէյէօր	»	4
Թրամուէյ	»	362 1/2
Լուսէլի երկաթուղի	Ֆր.	35 50
Օդիլկասթոն տ. Իրօրիթէ	»	—
Բան

Այլ գուցէ առարկուի թէ այս միջոցը բաւական մեծ արդիւնք մը յառաջ չգածէ։—Լա՛ւ, կը հաւանիմ։—Բայց և ես կը հարցնեմ, եղած չէ՞ն միթէ հանգանակութիւններ Պատուիրակ եկեղեցականաց ոմանց ձեռամբ, ոյք անպտուղ մնացած են և կամ յոռի հետեւանքներ արտադրած։ Ընդհանրապէս ալեկոծ չէ՞ որ գոյացած գումարին կէսէն աւելին Պատուիրակ Անձնաւորութեան է զոհուած, և այսպիսեաւ օգտողք՝ աւելի չոգենաւուց ընկերութիւնք, չոգեկառաց վարչութիւնք ևն, ևն, ևն եղած են, քան ինպատակն։

Միայն Եգիպտոսի նկատմամբ խօսելով պիտի ըսեմ թէ՝ Եգիպտոս հինը մնացած չէ այսօր, որ իւր առատութեամբ նախանձելի դիրք մ'ունէր համայն աշխարհի վերայ։ Այսօր Եգիպտացի վաճառականն իսկ կը նեղուի և և չէ կարող գոհացում տալ ա՛յնչափ հանգանակութեանց։ Շատ անգամներ Պատուիրակ Անձնաւորութեանց ճամբու ծախքն հաղիւ կրնայ հոգալ։ Այս մասին բացատրութեան պէտք տեսնողը կարող է տեղեկութիւն խնդրել վերջերս յԵգիպտոս եկող հանգանակիչ պատուիրակներէն։—Այլ ևս ո՛չ համ մնաց և ո՛չ հոտ։

Արդ՝ ես կը գտնեմ որ կեդրոնը լաւ չկարգադրեր այս խնդիրը։ «Ժապաւինեալ-Ցետրակ» և «Արտօնագիր» տալը դիւրին գործ է։ բայց արդեօք կը քննէ՞ արդիւնքն ալ։—պիտի պատասխանեմ.—ո՛չ։—Ի՞նչ կը նշանակէ քիչ միջոցի մէջ մի քանի «Ժապաւինեալ-Ցետրակներ» և մի քանի «Արտօնագրեր» ղրկել յԵգիպտոս, երբ արդէն նախորդ ապարդիւն կը դառնան եւ պատուիրակք յուսահատ կը դիմին ի Ս. Երուսաղէմ՝ «ուխտ ըրած ըլլալնին խոստովանելով»։

Արդեօք կեդրոնը տեղեակ չէ՞ թէ Գահիրէ կիսակործան եկեղեցի մը ունի և Գահիրեցիք գիշեր ցերեկ կը մրատանջե՛ն առ այդ....

—Կեդրոնը լաւ գիտէ զայս և զան։

—Ուրեմն զբօսանք ունինք. օ՜ն անդր.... Վ. ՀԱՅԿԱԶՆ

ՈՒՄՊԻՆՍԿՈՒ ՅՕԲԼԻԵԱՆԸ

Նոյեմբերի 15-ին Պետերբուրգում տօնվեցաւ ժամանակակից ռուս ժողովրդական գրող Դիէր Ուսպենսկու գրական գործունէութեան քսանհինգամեակը։ Ժողովրդական գրականութիւնը ներկայումս այնպիսի մեծ նշանակութիւն և կարեւորութիւն է ստացել, որ մի այդպիսի համակրելի ժողովրդական գրողի գործունէութեան հրապարակական տօնախմբութիւնը միանգամայն գովելի է, որովհետեւ այդ մարդը իր տաղանդաւոր գրչով ամբողջ քսան և հինգ տարի պայծառան է հանդիսացել ամենաւոր եւ ամենաբարձր գաղափարների, հանդէս դուրս բերելով Ժողովրդի կեանքը և Ժողովրդի մարդուն իր բոլոր գոյներով։ Ուսպենսկի իր գրական գործունէութիւնը սկսեց 1862 թ-ին, և առաջին անգամ ասպարէզ դուրս եկաւ մի փոքրիկ գրուածքով, և չատ չուտով իր վրա դարձրեց ընդհանուրի ուշադրութիւնը։ Ուսպենսկի բելլետրիստ-պուբլիցիստ է, և իր բոլոր գրուածների մէջ հաւատարիմ մնալով որոշ սկզբունքներին, արծարծում է մարդասիրութեան, ճշմարտութեան և աղնուութեան զգացմունքները, պայծառան է հանդիսանում այն բոլորին, որոնք կուզում են աշխարհում գեղեցիկ և հարատահարութեան դէմ։ Իր գրական ըստան և հինգ ամեայ գործունէութեամբ նա մի զօրեղ տպաւորութիւն է թողել, նա կենդանութիւն է տուել չատ բարձր սկզբունքների, և այդ պատճառով չատ հասկանալի է, թէ ինչու մեծ սիրով և համակրութեամբ վերաբերվեցին դէպի նրա յօբելեանը ամենայն ազնիւ մարդիկ։ Յօբելեանի ժամանակը Ուսպենսկուն ներկայացրին մի ուղերձ, որի տակ ստորագրել էին մի քանի հարիւր անձինք։ Դոցա մէջ կային գրականագէտներ, ուսուցիչներ, ուսանողներ, ուսանողուհիներ, պետական ծառայութեան մէջ եղողներ, զանազան անկախ պարապմունքի տէր մարդիկ, և նոյն իսկ ֆիզիկական աշխատանքի ներկայացուցիչներ։ Վերջին ատիճանի համակրական կերպով գրված այդ ուղերձը վերջանում է հետեւեալ տողերով. «Ամեն տեսակ պարապմունքի, հասակի և չրջանի հաղարաւոր մարդիկ կարող են մատանիչ անել այն ահագին ծառայութիւնների վրա, որ դուք արել էք ձեր գրական գործունէութեամբ։ Հաւատացէք, որ ձեր գործունէութիւնը հասարակութեան համար ունի ահագին կրթիչ նշանակութիւն. յիշեցէք, որ ձեր խօսքը արձագանք է գտնում հազարաւոր մարդկանց սրտերում. իմացէք, որ ձեզանով այդ հազարաւոր մարդիկ սիրում են այն ճշմարտութիւնը և արդարութիւնը, որը դուք անընդհատ կերպով քարոզում էիք ամբողջ քսան և հինգ տարի։ Տայ Աստուած, որ դուք ծերմարտութեան և արդարութեան պաշտպան լինիք էլի չատ և չատ տարիներ»։

Այդ ուղերձը մեծ տպաւորութիւն թողեց յօբելեարի վրա յուզված ձայնով նա շնորհակալութիւն յայտնեց ուղերձը ստորագրողներին, և յայտնեց, որ այդ համակրութիւնը ամենաւաւ վարձատրութիւն է այն բոլոր նեղութիւնների փոխարէն, որ նա կրել է իբրեւ գրող ամբողջ քսան և հինգ տարի, և դրանով աւելի ոյժ կը ստանայ շարունակելու գնալ այն ճանապարհով, որը ինքը ընտրել է։ Նոյն օրը Ուսպենսկի Ռուսաստանի ամեն կողմերից ստացաւ բազմաթիւ ուղերձներ, նամակներ և հեռագիրներ, որոնց մէջ արտայայտվում էր մեծ համակրութիւն և յարգանք դէպի այդ ժողովրդական տաղանդաւոր գրողը։

(Մշակ)

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ԻԻՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՏԵՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Աշխարհի մէջ չատ սակաւ են այն քաղաքներ որոնց հետ կապուած ըլլայ ամբողջ երկրի մը պատմութիւնը և որոնք գրաւոր հնութիւն մը ու հիմնարկուելէն ցայժմ միչտ կանգուն և յաւէտ կամ նուազ միչտ ծաղկեալ ու փառաւոր վիճակ մ'ունեցած ըլլան, ինչպէս Մեծին Աղեքսանդրի հոչակեալ դաստակերտն Աղեքսանդրիա։ Այս բաղդը արդիւնք է ոչ թէ մեծանուն Հիմնադրին, այլուն ուրիշ ձեռակերտներ չուտով անհետացան, այլ այն պատչաճաւոր և գերբնաւոր դիրքն որ կը դարձնէ զինքն կեդրոն միջնորդութեան և յարաբերութեան աշխարհի երեք մասանց, Ափրիկէ, Եւրոպա և Ասիա, որք միայն ծանօթ լինելով Աղեքսանդրիոյ հիմնարկութեան ատենը՝ կրնար համարուիլ ուրեմն բոլոր ծանօթ աշխարհի հաղորդակցութեան գլխաւոր կայանը։ Եւ արդարեւ հիմնուելէն անմիջապէս եռք Միջերկրականի և բոլոր ծովուց անհամեմատ ու անգի՛նդրելի դիրքնոյն եղաւ Աղեքսանդրիա, ոչ միայն յաջորդելով աշխարհի հնագոյն նաւագնաց ազգին մեծանուչակ մայրաքաղաքին Տիրոսի որ այն ինչ կործանուած ի ձեռն Աղեքսանդրի, կը ծխար դեռ իւր աւերակաց վրայ, այլ զօրեղապէս մրցելով և գերազանցելով իսկ Տիրոսածինն Կարքեդոն, քան զոր եղած չէր յԱփրիկէ քաղաք և պատութիւն այնքան ծաղկեալ և զօրացեալ։ Բայց Աղեքսանդրիա միայն վաճառականութեամբ և հարստութեամբ չտիրեց Միջերկրական կամ որ նոյն է այն ժամանակեայ ծանօթ աշխարհին, այլ որ առաւելն է քաղաքակրթութեամբ, ուսմամբ, գիտութեամբք և արուեստներով, որոց միակ վարարանն եղաւ՝ յինքն աւիտրելով և սերմանդոյնս փայլեցնելով բնիկ եգիպտական, Աղեքսանդրի բանականներուն եռեւէն յորդող յունական և այդ երկրին հետ խառնուած պարսկական քաղաքակրթութիւնն երեքին բազմազան երեւոյթներովն ու վառ և յորդ կո մերվը. քաղաքակրթութիւն մը՝ որ Աղեքսանդրեան կրնայ կոչուիլ, ինչպէս դարն իրաք Աղեքսանդրեան կոչուեցաւ։ Այդ ժամանակներ ահա Աղեքսանդրիա իւր փառաց գագաթը կը գտնուէր, բան զոր ուժգնաձգելն էին իր մէջ Մեմփիս և Թեմպիլ, Եմիէնք և Կորնթոս, Պերսեպոլիս և Բաբելոն, այլ և Տիրոս և Կարքեդոն։ Ուրեմն ինչ էր Աղեքսանդրիա յաչս աշխարհի երբ կը ներկայանար բոլոր յիշեալ քաղաքաց իրր միաձոյլ զանգուած, անչուչտ իրր միակ Փարոսն աշխարհի առանց մրցակիցի, և բաց առեալ Հռոմն որ դիտար Լոնտոն համարուիլ իւր ա՛ընթեր։ Եւ սակայն Հռոմն ալ մասզարար պրծած էր Աղեքսանդրիոյ համայնական կայսրդէն, վասն որ Հռոմի վերջին եռապետներէն Ոկտաւիանոսի (կայսերաց կատարելատիպն Օգոստոս) և իւր հակառակորդ Անտոնիոսի միջեւ ծագած պայքարն թէ ո՞եմ պ'ասի վիճակուի կեռարուգահը, այսինքն Հռոմէական կայսրութիւնը, եթէ յանգէր ի նպաստ այս վերջնոյն, Աղեքսանդրիա պիտի լինէր հասարակական այդ պետութեան Մայրաքաղաք, որպէս մտադիր էր ընել Անտոնիոս, ինչպէս կ'ասէին իւր հակառակորդներն, քան զոր մեծ ամրատոնութիւն չկար և չէր կարելի լինել ի Հռոմ ընդդէմ իւր քաղաքացեաց եթէ երբէք ժարէին խորհիլ մայրաքաղաքին փոխադրութիւնը։ Այս պատճառաւ Ակտիոնի մեծագոչակ ծովամարտն որ տեղի ունեցաւ 31 տարի առաջ քան զԲիրիստոս Արեգայի ծոցին մէջ Ակտիոն հրուանդանին քով, ոչ միայն այնու նշանաւոր է զի հռոմէական հասարակապետութեան օրհասը լրնքեց, փոխարինելով զԻմպերատորութիւն, մինչ արդէն երկպետութիւն եղած էր հանրապետութիւնն, այլ և անոր համար զի յաղթանակն Ոկտաւիանոսի մնաց և՝ ոչ Անտոնիոսի, որով և Հռոմ փրկեցաւ սպառնացեալ վտանգէն և Աղեքսանդրիա վրիպեցաւ աշխարհի քաղաքական մայրաքաղաք դառնալու փոյթէն։ Բայց եւ այնպէս չկոյրնցուց իւր փայլն և չուքը, զի Հռոմ տիրեց իրեն թէպէտ քաղաքականապէս, բայց չի կրցաւ նսեմացնել Աղեքսանդրիոյ ճաճանչն, քանի որ քան զայն փայլուն և լուսաւոր ճառագայթներ չունեցաւ երբէք և Աղեքսանդրիա դարձեալ պատնէշին վրայ մնաց մասուորական, գիտական, արուեստական և բարոյական մեծ պայքարին մէջ յորում միչտ մեծ բաժին մ'ունէ կարեւոր դիրք մ'ունեցաւ մինչեւ Քրիստոսեան 640 թուականն կրած մեծ նուաճումն Յարաքացւոց ի ձեռն մեծանուն Ամրու զօրավարին որ Արաբական առաջին մեծ արշաւանաց երեք դիւցազանց մին է, միւս երկուքն լինելով Խալիտ և Զայտ։ Մի դաղափար կազմելու համար Աղեքսանդրիայ ճոխութեան և չքեղութեան վրայ յիշել կարի է թէ երբ Ամրու տիրեց նմա, 4000 պալատ, 4000 բաղնիք և 400 թատրոն ունէր ինչպէս որ պատմուի ընդհանրապէս։ Իսկ բնակչաց թիւը ոչ մի ատեն յայտնի չէր, զի ի հնումն վիճակագրութիւն չկար բաւին իսկական նշանակութեամբ ոչ մի ազգի և քաղաքի մէջ թիւտ քիչ բացատրութեամբ։ Այդուամենայնիւ կարելի է յիշեալ քանակութեանէն ենթադրել հանգամատպէս նաեւ ժողովրդեան թիւը։ Եւ այս քաղաքին կրուստը այնքան սոսկալի և անմխիթար վիչտ ու հարուած պատճառեց կ. Պոլսոյ Հերակլ կայսեր սրտին որ ցաւէն մեռաւ, մինչդեռ միեւնոյն կայսրն կրցած էր հանդուրժել Երուսաղեմայ առմանն և Քրիստոսի խաչափայտին գերութեանն ի Պարսից նոցա Խոսրով Բ.-ի օրով։ Այլ իրաւունք ունէր Հերակլ այդքան յուսահատելու, վասնզի Աղեքսանդրիոյ կորուստը կը նշանակէր բոլոր Ափրիկեան գաւառաց որ ընդ Բիւզանդեան իշխանութեամբ կորուստն միահաղոյն։ Ահա թէ ինչու համար ըսինք որ Աղեքսանդրիա այն քաղաքներէն է որոնց հետ կը կապուի ամբողջ երկրի մը պատմութիւնը, գուա իսա նաեւ բաղդը։ Զի տէր է Եգիպտոսի ով որ տէր լինի Աղեքսանդրիոյ։ Այդպէս ալ Հռոմայեցիք տիրեցին Եգիպտոսի յետ նախայիշատակեալ մեծ ծովամարտին, զի Աղեքսանդրիոյ տիրեցին։ Մինչեւոյն պատահեցաւ նաեւ Նարոլէոն Պոնապարթի օրով թէեւ սա Բրգանց պատերազմին ալ մղել պարտաւորեցաւ բովանդակ Եգիպտոսի տիրելէ առաջ։ Նոյն չպատահեցաւ միթէ և 1882 թուականին։

Ուրեմն Աղեքսանդրիոյ պատմութիւնն ընել Եգիպտոսի պատմութիւն ընել է, և փոխադարձաբար։ Ահա մի ամբոխ պատկեր, նախ քան Աղեքսանդրիոյ տեղադրութիւնն։

Երկու դարէ աւելի էր որ Պարսիկներ կը տիրէին բուգեր չինոզաց աշխարհին, Փարաւոնաց ոստանին. երբ Մակեդոնացի աշխարհակալն 331 թուին (Ն. Ք.) իբր ազատարար Եգիպտոս ընդունուեցաւ ըստ ուրեմ Պարսիկներն չէին կրցած սիրելի լինել Եգիպտացւոց ոչ միայն իրենց բռնութիւններով, այլ որ աւելի անհանդուրժելին էր իրենց կրօնքին դէմ ըրած արհամարհանքներովն երբեմն և հալածանքներով իսկ։ Աղեքսանդր անկոպար ազատութիւն շնորհեց Եգիպտացւոց ի մասին կրօնի և իրենց օրէնաց, եւ Աղեքսանդրիոյ հիմնարկութեամբ փոխարինեց նոցա անաչխատ իրեն հնազանդութիւնն։ Բայց իրաւ, թէեւ Աղեքսանդրիա համաշխարհական վաճառականութեամբն հարստացուց զԵգիպտոս, բայց և պատճառ եղաւ Մեմփիսի ու միւս նշանաւոր քաղաքաց անկման, որ անչուչտ ոչ նուազ կորուստ մ'է։ Աղեքսանդրի մահն 323էն (Ն. Ք.) սկսեալ մայրաքաղաք եղաւ, իւր այս ձեռակերտն նորա աշխարհատաւալ պետութեան բեկորներէն կազմուած նախ բազմաթիւ, ապա երեքի յանգած այն երեք պետութիւններէն միոյն որ Պտղոմեան անուամբ հոչակեալ է և որ աւելի երկար տեւեց քան զմիւս երկուսն, Մակեդոնականն և Սիլիկիականը, և վերջացաւ հպեւ 31էն (Ն. Ք.) ինչպէս ըսուեցաւ։ Պտղոմեան նախնին երեք թագաւորներ հայր, որդի և թոռ, Պտղոմէոս Սոտեր, Փիլադեղփոս և Եւերգիտէս անուամբ, որք իշխեցին յաջորդաբար իրր 100 տարի, այն է 323էն 924 (Ն. Ք.), աշխարհի այն սակաւաթիւ մարդիկներէն են որք կը յիշեցնեն Տիրոս կայսեր առթիւ ժամանակին ըստ ած մի խօսքն թէ «Կատաղն անգամ պիտի նախանձէր զմիապետութիւնն այսպիսեաց ի տես քան զհանրապետութիւնն բազմախառով։»

ՍՄԲԱՏ

(Մնացեալը վաղը)

ԽԱՂԻ ԴԷՄ ԽԱՂ

Բարիզը այլանդակ թատրի մը երգեցիկ սրճարանին մէջ, Օրիորդ Ռօզալի, երգչուհի ատաղն, իրիկուն մը միջնարարի ատեն հետեւեալ տուտան ստացաւ։

«Օրիո՛րդ,

«Պատահմամբ այս տունը մտայ եւ կը խոստովանիմ թէ ձանձրոյթ կը զգայի երբ դուք եկաք երգեցիկ ձեր հեշտալի երգն. Բա՜ն, գան լեզը...։

«Ո՛հ, Օրիորդ, չեմ կրնար ըսել թէ ինչ ազդեցութիւն ըրին վրաս Ձեր գեղն ու տարտանդն։

«Սքանչացած էի։

«Ինքներդիս ըսի.—ո՛չ, անկարելի է որ ծանօթութիւն չունենամ այսքան քնքոյշ կնոջ մը հետ։

«Կ'ուզէ՞ք զիս թագաւորէ մ'աւելի երջանիկ ընել։

«Զիս պատուելու համար այս երեկոյ հրամեցէք հետս ընթրելու Գոպրան-Ռոֆի ճաշարանն, յաւարտ ներկայացման Ձեզ պիտի սպասեմ։

«Ձէ՛ մի՛ ըսէք, և ընդունեցէք առաջարկս։

«Ձեր բարութեան փոխարէն պատիւ ու մեծարանք։

«Հաճեցէք ընդունել, ևն.

«Ստորագր. Պառոն Տիւմոն-Պիլիէ։»

Օրիորդ Ռօզալի պատուեց պահարանը որոյ մէջ էր այս սիրուն տուտանը, բայց միեւնոյն վայրկենին տեսարան ելնելու կոչուելով՝ չուտ մը գնաց, թողլով թուղթն իւր արդուզարդի սեղանին վրայ։

Օր. Ժիւլիէդ, իւր օթեկոսկեցն, վստահելի գաղտնապահութեան տէր չէր։ Տոմսակն առաւ, ոչքէ անցուց, յետոյ հանգչեալ զգաց զայն կարդալու առաջին դերասան Պ. Էտմոնի և զաւեշտերգակ Պ. Ալեքսանդրի զորս փոխն ի փոխ կը պատուէ իւր շնորհօք։

Սոքա, տեսնելով որ խնդիրը սիրոյ յայտնութեան մը վրայ է, խորհեցան թէ պէտք է դաս մը տալ այս պարոնին որ նոյն հասատութեան անվեղուկ երգչուհիներն հրապուրել կը փորձէր։

Իսկոյն հետեւեալ պատասխանը խմբագրեցին։

«Պարո՛ն։

«Ձեմ կրնար Ձեր մեծարանաց անտարբեր մնալ։

«Կը տեսնեմ որ կը հանդիպիք այն մեծ արուեստն որուն համեստ մի թագուհին եմ։

«Կ'ընդունիմ Ձեր ընթրեաց հաւէրն, բայց պայմանով մը։

«Գիտէք թէ պատուաւոր կին մը չ'կրնար անծանօթի մը հետ մենակ տեղ մ'երթալ։

«Զարս հոգալս համար լաւ ճաշ մը պատրաստել կուտաք։ Օր. Ժիւլիէդ, իւր բարեկամ Պ. Էտմոն, և իւր ընկերը Պ. Ալեքսանդր (նա պիտի ընկերանայ և մասնակից պիտի լինին Ձեր պատրաստած խնճոյից։

«Դայլէ՛ք ի Գոպրան-Պլէս, ասցկ մը, ներկայացումէն վերջ, այսինքն կէս գիշերուան միջոցները։

«Ընդունեցէք բարեւներս։»

Բնականաբար նամակն «Ռօզալի» ստորագրուեցաւ և մանչու մը ձեռօք ղրկուեցաւ։

Կէս գիշերին, ընթրիքը պատրաստ էր և Պ. Էտմոն-Պիլիէ կ'սպասէր իւր հրաւիրեալոց։

Պ. Պ. Էտմոն և Ալեքսանդր, ինչպէս և Օր. Ժիւլիէդ չ'ուշացան գալու։ Բայց Տիւմոն զարմացաւ տեսնելով որ Ռօզալի հետերնին չ'էր։

—Համբերեցէ՛ք, ըսաւ երկու ժամրոց մին, խեղճ աղջիկը լաւ չ'ուներ։ իւր պաշտպանը եկաւ զայն տանելու։ Անոր հետ գնաց. բայց խոստացաւ անպատճառ հոս ըլլալ ազանդերի առնն. պիտի ջանայ օգնիքն ազատել ծերէն կարելի եղածին չափ շուտ։

Սեղան նստան. Ցոյժ զուարթ եղաւ։ Վատակը լաւ խորված էր, խեցգետնի համեմքը բերին ջրերը կը վազցնէր, ամեն ինչ համեղ ու հիմեղ։

Սակայն պառոնը մերթ ընդ մերթ անհամբերութեան նշաններ ցոյց կուտար։ Ինչո՞ւ իւր սիրականը կ'ուշանար։

Եւ կռնականք իրեն կը ըսէին միչտ, «ըսպասեցէ՛ք քիչ մը, հիմա կուգայ»։ այլ ծիծաղի քրքիջք ու աչքի շարժումնք անվստահութիւն կը ներշնչէին նմա։ Բայց եւ այնպէս իւր զգացումները չ'յայտնեց։ Մի՛այն պատեհ վայրկեան մը գրպանէն տիրկ մը հանեց։

Տիրկը գեղեցիկ ոսկեմանդ մը կը պարունակէր։

«Այս գոհարն, ըսաւ անհոգութեամբ, Ռօզալիին պահած էի։»

Օր. Ժիւլիէդ կամացուկ մը անոր մատեցաւ։ անոր ըսածին աւելի հեռաքրքիր ըլլալ կ'երեւէր։ Փողկալին ասեղը դիտելու պատրուակաւ, ճարը գտաւ անոր դունչը խոստելու իւր ծանրով։

Միւս երկուքը, այն միջոցին, շամբանիան կը կոնծէին, և որովհետեւ երկուքը մէկտեղ կը խօսէին բարձրաձայն, Պ. Տիւմոն-Պիլիէ և իւր շնորհագեղ ընկերուհին կարողացան ցած ձայնով խօսակցիլ։

Ի՞նչ ըսին իրարու։ Չգիտենք։ Բայց յանկարծ պառոնն ըսաւ բարձր ձայնով։

—Գոպտիմ՛ր մը։ Քանի որ Ռօզալի ինք չգար, ես կերթամ զինք բերել։

—Շատ լաւ, ըսաւ Պ. Ալեքսանդր, դայլէ՛ք. բերէք զինքը. չատ զուարճալի բան մը կ'ըլլայ։

—Այո՛, բայց չգիտեմ ուր բնակիր։

—Ես ձեզ կը տանիմ, ըսաւ Օր. Ժիւլիէդ։

Եւ մեկնեցաւ պառոնին հետ, մինակ թողլով իւր ընկերներն որք խնդալն կը մարէին, միաք բերելով այն անհակնալի խօսակցութիւնն որ պիտի անցնէր ընդ մէջ պառոնին ու Ռօզալիին, զոր առաւօտեան ժամ երեքին յանկարծ պիտի արթնցնէին։

Քանի մը վայրկեան ետքը, Պ. Պ. Ալեքսանդր և Էտմոն, գինովցած, քթերնին փրոցին վրայ, բուռնքնին գոց կը քնէին։

Բոլորովին լուսցած էր արդէն երբ մանչը խցկին գուռը զարկաւ զանոնք արթնցնելու համար։

Աչքերնին բացին և չատ զարմացան մինակ ըլլալնուն վրայ։

—Ժիւլիէդ չեկա՞ւ ուրմն, հարցուց Պ. Ալէքսա արտ։

—Եւ պառո՞նը, ըսաւ Պ. Էտմոն, մինթ պառոնին գոցա՞ն։

Քիչ մը սպասելէ և մնացեալներն արթնցնելու համար ուսմ մը ջուր խմելէ զնին, ճաշարանէն մեկնելու պատրաստուեցան։

Բայց ճաշարանապետն զանոնք կեցնելով ծախսուց ցուցակը ներկայեց։

Մեծ եղաւ երկու պարոնայց զարմանքը։ Ինչ. ծախսուց ցուցակ։ Մինթ պառոնը վճարած չէ՞ր ընթրեաց ծախքը։

Ուրեմն անարգ մատնութեան մը զոհ գացած էին Մեկնե՛ր երկ, թողլով հաշիւը իւր հրաւիրեալց, և մանաւանդ Ժիւլիէդն ալ վերցուցեր էր, մատնի՛չը։

Սակայն ճաշարանապետը կը պնդէր իւր պահանջման վրայ. ի զո՞ր երկու հրաւիրեալք կ'ասարկէին թէ իրենք բան մը հրաւիրած չ'էին։

—Իմ ի՞նչ հոգս, կը յարէր միւսը, դուք պիտի վճարէք։ Ստակնիդ վերջը առէք ձեր բարեկամէն, դուք անչուչտ գիտէք թէ ուր կը բնակի, ես ո՞ւր գտնեմ զինքը։

Հարկ եղաւ երթալ ոստիկանապետին։ Հոն երկու ընթրակք, ամ ի բերան ըլլալով իրենց անունն յայտնեցին, բայց սակաւուցան խոստովանիլ թէ դրամապահնուն մէջ երկուքը միանգամայն տասն և ութ սու միայն ունէին։

Այլ ինչ անելիք չէր կրնար բաւել։

Ի վերջոյ ճաշարանապետն իրենց գրաւնուած արճարանի տնօրէնին մատոյց իրենց ամսականներուն գրաւման վճռագիր մը։

Այս գրաւման վճռագրին առթիւ երկու դերասանք դատ բացին։ իրենց դատը կը տեսնուէր վերջերս, և դատաւորն որոշեց որ իրենց ռոճկին մէկ քառորդը, այն է 25 ֆր. վճարեն ամսէ ամիս։

Աւելորդ է ըսել թէ Պ. Պ. Ալեքսանդր և Էտմոն յետին ծայր զայրացած են։

Կեղծ պառոնն մը խաբո՛ւ։ ։ ։ իրենք որ այնքան լաւ խա՛ւ մը խաղացեր էին. խելքէ դուրս բան է. միտք ունենալէ ձանձրանալու ատենան։

Թարգմ. Ֆ. Ս. Դ.

Տոքթիր՝ ԵԴՎԱՐԴ ՄԱՍԻՍ որ քանի մը տարիներ ատա և Անգրիանուսպոլիս բժշկութեամբ պարապելէ յետոյ Վիէննա ուղեւորած էր, այժմ կրկին Կ. Պոլիս հաստատեալ լինելով, ամեն Երեքշաբթի, Հինգշաբթի և Շաբաթ օրերը ժամը 7-9 Սուրբ Մահմուտի դարմարանին գլխաց ԷՄԻՐԶԷԵԱՆ դեղարանը և 9-10 Պատը Ալի ճանապարհի ԹԻՒՐԲԻՒՃ դեղարանը կը գտնուի և հիւանդ կ'ընդունի։

Մասնաւոր դարման և խորհուրդ կ'ընտանան ստամոքսի, աղեաց, մորթի եւ ծննդա-միզական գործարանաց հիւանդութիւններէ տառապող անձինք։

1394 1—20

ՄԻԿ ԵՐԿՈՒ ՇԱԲԱԹԷՆ

Վ. Արսլանեան և եղբարց գրատունը սիրոյ սկսի թիւ առ թիւ ծախել Քարիզու հետեւեալ գլխաւոր թերթերը՝ Պոն մաչէի եւ Վէյլի գնորէն աւելի ածան գներով. ԼԸ ԹԱՆ —ՖԻԿԱՐՕ — ՓԷՐԻ ԻԼԼԻՍՊՐԷ։

Վերջնոյս օրինակներն ի տես դրուած են մեր դրատան մէջ Զաքմաքճըլար եօգուչ թիւ 51։

Կը խնդրուի որ փափաքողք հաճին կանխաւ իրենց հաւանութիւնը շնորհել, որպէս զի հարկ եղած յանձնարարութիւնքն ըստ այնմ լինին։ 1384

Ա Զ Դ

Հասարակութիւնը գոհութեամբ պիտի իմանայ թէ Պ. ՏԷՄԷԴԻՐԻՈՍ ԲԱԲԱՏԷՐԻՆ, որ հինգ տարի չարունակ այնքան սքանչելապէս վարած է Վենետիկ փողոցի Կեդրոնական ֆոթոլրաֆարանը, նոր հաստատութիւն մը բացած է Բերոյի մ. ծ փողոցին մէջ որ կը կոչուի նոյնպէս

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆ

Պ. Տ. Բաբատէրիու, իւր վարելած գործութիւնէն քաջալերեալ, ծանր զոհողութիւնց տակ մտած է՝ կարելի եղած փայլն և չուքը տալու համար իւր հաստատութեան։ Պ. Բրոքչի գերմանական հին գաղիրական տեղւոյն վրայ կաուցեալ Կեդրոնական Գրաֆիքարարանը կը բաղկանայ գեղանայարկէ մը և երկու յարկէ։ Ներս մտած ատենդ կայ ընդարձակ սրահ մը, պարտէզ մը և ճաշարան մը։ Առաջին յարկը կը բաժնուի բազմաթիւ չքեղ սրահներու։ Երկրորդ յարկը փոխարինած է Բերոյի Մեծ փողոցին վրայ նայող գեղեցիկ դարաստանի մը։ Այս հիանալի հաստատութիւն անչուչտ ժամանակավոր պիտի լինի գեղեցկին և հանգիստարար անձանց։ Այցելողը պիտի հանդուիր կարասեաց վայելչութեան, սպասաւորաց քաղաքավարութեան վրայ՝ որք քանի մը լեզուներ կը խօսին, ինչպէս կիրակրոց ըմպելեաց ընարր տեսակին վրայ։

Ցերեկուան և գիշերուան ամեն ժամուն ամեն տեսակ ճաշ, ֆրանսական, գերմանական կամ հունգարական եղանակաւ։ ամեն տեսակ ըմպելիք, ամեն տեսակ ադանդեր։ Բայց ասոնք ընթերցարան մը կայ մայրաքաղաքիս և Եւրոպայ գլխաւոր լրագրերով։

1527 3—18

Հրատարակուեցաւ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ 1888

ՍԵՓՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Կը պարունակէ բաց ի տոմարական գիտելիքներէ ժամանակագրութիւնք —Աղեսակ գրամոց գրքոյրաց ազգաց.—Ամանակք.—Անուանք Օսմ. կայսերաց.—Աւագանի կայս. Պարսից.—Նախապարք Բ. Դրան.—Մեծ պաշտօնատարք մայրաքաղաքիս.—Հրամանատարք բանակաց.—Պետական խորհուրդ.—Արդարութեան և կրօն. գործոց Նախարարութիւն.—Արտաքին.—Կուսակալք Նահանգաց.—Պատրիարքութիւք եւ Ազգապետք.—Օսմանեան գեսպանք.—Դեսպանք եւ հիւպատոսք օտար տերութեանց ի Կոստանդնուպոլիս.—Վիճակագրութիւն օսմանեան կառավարութեան.—Հայ ազգի պաշտօնատարք եւ ատիճանաւորք.—Հայ ապատութիւն Հայոց.—Եպիսկոպոսունք.—Ազգ. կեդրոնական վարչութիւն.—Ցանձնագրոց.—Պաշտօնեայք պատրիարքարանի.—Աւանդնորդութիւնք Թուրքիոյ և Թեմք.—Հոլովութիւնք.—Մայրավանք Թուրքիոյ.—Թաղորայք կ. Պոլսոյ.—Հանգուամար Թաղորէից.—Բարեգ. ծ. եւ կրթ. հաստատութիւնք.—Աւանդնորդութիւնք ի Ռուսաստան եւ այլն։—Մայրավանք ի Ռուսաստան եւ այլն։—Հայասերական գերդաստան Ռուսիոյ.—Հայազգի ատիճանաւորք եւ պաշտօնատարք Ռուսական տերութեան.—Նդրն, Պարսկական տերութեան.—Նդրն, այլ եւ այլ տերութեանց.—Հանվական հայ հասարակութիւն.—Հայերական հայ հասարակութիւն։—Յուցակ կրթական պաշտօնէից.—Դպրոցաւոր պետական ուսումնարանաց.—Բժիշկ քաղաքային եւ զինուորական.—Փաստաբանք.—Արուեստագէտք.—Լրագիրք.—Հեռագրութիւնք Թուրքիոյ և Անդրազգային.—Միջազգային թղթատարութիւն.—Եւրոպական նամակատուք.—Ցամաքային թղթ. սահման Թուրքիոյ.—Ժամանակագրոյց Օսմ. Միջ. Թղթ.—Ազգ.—Գրանուցմունք.

Գինն է 3 դահեկան

Կեդրոնատեղին է Գ. Պաղտատլեան Գրատուն, Յակոբեան խան Թիւ 13։

1338

ԺԱՆ ԲՕԱԼԴԻ.— ՄԵՆ ԳՈՐՆԱՐԱՆ ԿԱՀԱԿԱԼԵԱՆ, նոր բացուած Բերայի Մեծ փողոց, 127, և ի Գուլէ-Գալաս, Կալամպարի աշտարակին գլխաց և Եալդիզ փողոցին քով, Թիւ 657.— ՄԵՆ ՄԸ ԹԵՐԱՆՈՑ ԿԱՀԱԿԱՐԱՆԱՑ, Նոյն փողոց Թիւ 657, 659, 661, 663.— Ամեն տեսակ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ.— ՇԲԵԼԱԿԵՐՏ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ամեն ճոխութեամբ և կատարելութեամբ.— Ամեն տեսակ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ.— Արահներու համար ամեն տեսակ օթոցներ, գանգրէներ, թիկնաթոռներ, սեղաններ.— Ամեն տեսակ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ և հաղար տեսակ ուրիշ կարասիներ.— ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ալ կընդունուին, կարճ պայմանաժամի համար.— ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ, ՎԱՅԵԼՁՈՒԹԻՒՆ, ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ։ Դան. Զէյթոնել ԲՕԱԼԴԻ ԵՂԲԱՐՑ վաճառատան հետ։ 661

ԱՄԵՆՈՒՐԻՆ ՀԱՐՅՈՒՑԷՔ Ս. ԺՈՐԺԻ ՌՈՄԸ

ՀԱՇԱԿԵՑԷՔ ԵՒ ԲԱՂԴԱՏԵՑԷՔ

698

ԿԱՂԱՆԴ, ԿԱՂԱՆԴ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԴՐԱՏՈՒՆ Ա. ՊԻՊԷՌՃԵԱՆ

Ակոբեան Խան

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԵԾ ՀՐԴԵՀԸ

Նոյեմբեր 25 ին (Ն. Տ.) ի Վիեննա Պ. Ճօն Դարլ Քանզլիմի ճերմակեղենաց մեծ գործարանը բռնկեցաւ, հսկաւոյ ջրհանկերաց ջանքերուն երեք ժամուան մէջ մոխիր դարձաւ։ Միայն կանանց եւ արանց յատուկ 1650 երկոտանեակ ճերմակեղէն ազատել կարելի եղաւ, որ չէնքին վերի յարկին մէջ կը գտնուէր։ Այլ, նոյն գործարանի թշուառ գործարանաց օգնելու համար ազատուած ճերմակեղիներին մէկ մասը մոլորաբարոյ զրկուած է եւ որոշուած է ժամ առաջ վաճառել խիստ ածան գնով։ Այս ապրանքներ կը գտնուին ի Պոխս Վարիէն Հանուզ Յիր Սօնարէի մէրանոցն ի Կիմիրլի Թան թիւ 5։ Կը յանձնարարուի արդէն հասարակութեան գնել նոյն ապրանքներէն, որով թէ անհնարին գնով ճերմակեղէններ պիտի ունենայ եւ թէ այսպէս օգնած պիտի լինի հրդեհեալ գործարանի թշուառ գործարանայ։

Ի ՎԱՃԱՌԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ ՃՇԻՐՄԱԿԵՂԷՆԻ

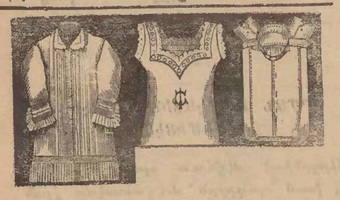

ՈՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
470 երկոտանեակ շապիկ

Պատրաստ շապիկներ նորը տեսակէ անգլիական գոյնի օգ պատրաստուած կոճակը չորս ծարով, վզնոցով ու թեւնոցով։

Հատը 16 զրշ։ Երկոտանեակը 190

ԿԱՆԱՆՑՆ ՀԱՄԱՐ

Անգլիական նորը գոյնի պատրաստուած եւ 9սէնթիմեթրանոց լայնութեամբ զարդարուած պատրաստ շապիկներ։

Հատը 11 զրուշ եւ երկոտանեակը 128 զրուշ։

Զուլիկներական-Խուզինկներով զարդարուն եւ անգլիական նորը Գալիոյ պատրաստուած երկար ֆանֆլներ հատը 16 զրուշ եւ երկոտանեակը 190 զրուշ։

Աթլասով եւ թաւշով զարդարուած շուլայէ Ֆէ-ֆոներ հատը 25 զրշ. եւ աւելի։

Ինչպէս բանուած կանանց յատուկ գիշերային շապիկ հատը 25 զրշ. եւ աւելի։

Կանանց համար գեղեցկահիւս անդրավարտիքներ հատը 11 զրշ. եւ աւելի։

Արանց համար բարակ կէս անդրավարտիքներ հատը 10 զ.շ. եւ աւելի։

Կանանց համար ֆինելա շապիկ, ձրմեռուան գուլպայ երկայն և կարճ, կոշիկ եւայլն աւելի յարմար գներով։

Գուառներէ եղած յանձնարարութիւնը կը կատարուի եթէ փոխարէքը զրկուի։

Դիմել Վարէն Հասազ Ցիր Մօնարէի մէրանոցն ի Գալաթիա Մախասուէի վարչութեան դէմ գերմանական թղթատարան մօտ Կէմրլիք խան թիւ 5։

1351 4—6

ՔՈՒՆՑ ՏԱՐՈՒԱՆ ՑՈՒԶՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱԼԻ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԶՈՒՐ ՁԻԹԼԻ

(ՄԵՐԸ Ի ՊՐՈՒՍԱ)

Պէրպոնոր որ Սոռով

1304 ՍԷՖԷՐ 11 Թուական կայսերական իրատէով արտօնեալ—Վարձատրեալ Բարիզի, Վիեննայի, Լոնտոնի, Ֆիլատելֆիայի, Ամվերսի, Ֆրանքֆորդի ցուցահանդէսներէն։

Զիթլի ջուրն, որ Արեւմուտքէն եկող հանրահան հանքաղուերէն գերազանց է; շիշերու մէջ կը գրուի ընդ հակառակեմք Տր. Արիկեանի, պատուիրակ ի գլխոց առեւտրական Պանկ. հանրարարն։ Մէն մի եղբէրդ կրելու է քանիչ բժիշկին ստորագրութիւնը։ Հասարակութիւնը մերժելու է այն ամէն շիշերն որք չեն կրեր Պատուութեան այս երաշխաւորութիւնը։

Այս հանքաջուրին յաջողութիւնն ապահովալ է մարդկային խղճմտանքին և լեարդին հիւանդութեանց մէջ, աւազտամի եւ յօդացաւի մէջ, չաքարախտի և փամփշտային խոխութեանց մէջ։

Զիթլի շատ պարզամիտ հանքաջուր մ'է, սեղանի համար պատուական ջուր մ'է եւ շատ օգտակար է այն պարագային երբ պիտանոյ սնունդները կարէ կրելու է։

Զիթլին կը դիւրացնէ մարսողութիւնն և կը կանոնաւորէ միւս բոլոր պաշտօնները։ Շատ օգտակար է նաեւ այն պարագային երբ պիտանոյ սնունդները կարէ կրելու է։

Զիթլին ջուրը շաբաթն երկու անգամ կը զրկուի ազրիէն, այնպէս որ կարելի է վստահ լինել թարմ վիճակի մէջ գտնել զայն ի մթերանոցս։

Կ. Պոլսոյ մէջ կը ծախուի ի կեդրոնատեղի Ընկերութեան, 13, Ձէլալ Պէյ խան, եւ ի Մանճուլա—Բերա, Պ. Ալիբրանտի, դեղարան Տէլլա Սուտա, 169—Պոլիս, Պ. Մէկիլիի, դեղավաճառ, 24, Եէնի ճամի փողոց.—Ֆ. Թէրզիսի, դեղագործ, Ճշալ օղլու, Պարսկական դեսպանատան մօտ.—Աշրքպաշ, դեղագործ ի Վէզնէճիլէր.—Գալաթիա, Պ. Մավրոգրդօ, վաճառական, Մաքիզը փողոց, 34.—Պէշիքթաշ, կեդրոնական դեղարան.—Թէրապիա, Սաամ Սբ. Նօբելօ.—Պէյօղլուքէր, Սողիրոքի թէօխարիսի, վաճառական.—Գալաթա գիւղ, դեղարան Լէոնիտաս Անթիբա.—Իսմիլտար, Սգավրաքի Նուրբրուլ, դեղագործ։

Պարապ շիշերը ետ կ'առնուին։

1054

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑՈՒՑԻՐ

ԲՈՌՏԻՆԱ (Գորտիքա), Բնական հանքաջուր երկաթախառն, թթուային, կազային. ամենազգու դարման ընդդէմ արեան տկարութեան, դեղնութեան, տենդի, սամոքսի ցաւերու, եւ արեան նուազութենէն յառաջ եկած ամէն հիւանդութեանց,

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ՋՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ։

Հանքին տէրն է Ֆ. Մոլինարի, 2, Պալօ փողոց, Մարսիլիա։ Կ. Պոլսոյ մէջ գործակալք են ԴԱՒԻԱԼԻՍ եւ ԲԵՆԴԻՔԻԴի, Ասատ խան, 4, Մաքսի փողոց, Գալաթիա Կը ծախուի գլխաւոր դեղարանաց մէջ։

621

ՄԻ ԳՆԷՔ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՔ ՄԸ
ԱՌՈՆՑ ՆԱԽԱՊԷՍ ԱՅՑՆԵԼԵՍԻ

ՍԻՆԿԷՐ

Ամերիկեան գործարանի մէրանոցներն ի Գալաթիա, Եիւքսէք Խաւրրմ 120, Քարաքէօյ ապրիբրին դէմ։ ԻԶԼԻՒ, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ ի ՊՈԼԻՍ, Մահմուտ փաշա, 70

Ուրիշ ամէն տեղ՝ Սինկէրի կարի մեքենային «կեղծերը» միայն պիտի գտնէք։

ՎԱՃ ՐՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

(Շարունակ) 1133

ՉՂԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՒԹԻՒՆԸ

Լուսնոտ թրթռ, Խոլէրա, Մկնամրմնթիւն, Ազատուած ինանդութիւնը, Գլխու պտոյտ, Ո զեղի յոգնութիւն, Գիսատ, Քնատութիւն ապահովապէս կը բուժին

ՀԷՆԵՐԻ ՄԻԵՒՈՒ ՕՇԱՐԱԿԱՎ

15 տարուան փորձառութիւն Բարիզի հիւանդանոցաց մէջ

ԲԱԴ ԵՒ ՍԻՌՈ

Տ'ԷՍՊԱՆՈԿՈ ՏԸ ՄԻԵՒՈ

ՀԱՐԲՈՒԽՔ, կոկորդի և կուրծքի տկարութիւնք, կապատ հնդն եւ ան պատճառ կը բուժի։

Մեծ աքանակ կը վաճառուի ի Դեղագործական Մթերանոցի, 33, Մեծ փողոց Գալաթայի։ 1133

ՆՈՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ

(ԿՈՐԻՆ ԼԱՐՈՒՈՎ)

Ադրիէան դը-Ռիւ

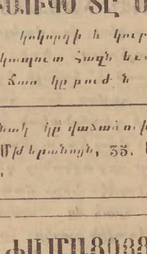

Միմիայն 55 զրշով — Միմիայն 55 զրշով

Նիքէլեան ոսկեայ մեծագէզ, մեքենաները պողպատ, և բոպէները ցոյց տուող սլաքով. ամրութիւնն ունի վերջին կատարելագործութիւններն ալ ի կիր առնուած են թանկագին ժամացոյցներու վրայ։

Տօնական եղանակին համար յարմարագոյն ընծայ մ'է այս, ինչպէս և ամենայարմար ընծայ է։

1888ի Կ. ԳԱՆԴԱՐԻԻ ՀԱՄԱՐ

Այս ժամացոյցը մեծագոյն եւ փոքրագոյնի կը վաճառուի Լ.Ի. Ճ. ՄԷՐՃԱՆՈՒ ի լավ, Պոլիս, Պահէկ-Գալաթա, Մէյտանէզը փողոց թիւ 54 և 56, զարդեղէնոց բանի մը վաճառականներու քով և ի Գալաթիա Ս. Զատարովիչ և ընկ. քով, Վալիատա փողոց, թիւ 16։

1355 5—25

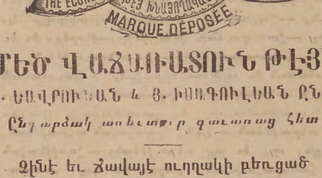

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵՒ ՎԱՐՈՒՆԱՆ և Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Ընդարձակ առեւտրի գաւառաց հետ

Զինէ եւ ճավայէ ուղղակի բերուցած

Գերբնոիր եւ ամենն ճաշակի յարմար թէյեր

ԴՆԵՐ ԶՈՒԳԱՒՈՐ ԵՒ ՈՐՈՇԵԱԼ

Փարձը ամէն գովեստէ լաւագոյն պիտի հաստատէ հին գործիչ ի վեր սոյն վաճառատան ըրած ընտրութիւնքն յամախորդները գոհացնելու համար։

Պահեմ Դարու ձէլալ պէյ խանի Դրան կից թիւ 10

1000 66—78

Արտօնատէր Ս ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

La Compagnie d'Assurences La Mannheim
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴԴԷՄ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՅ

Ամբողջ դրամագլուխ 12,500,000 ֆրանք
Պահեստի » 2,825,000 ֆրանք

Կ'ապահովագրուին դրամ, թանկագին մետալ, արժէթուղթ, գոհարեղէն եւն պարունակող ծրարներ, որք յանձնուած են ամենազգի թղթատարական վարչութեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim Cº Assurances et Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ որք ի մասին ունին 30.500,000 ֆրանք։

Կ'ապահովագրուին լոյս եւ երկաթուղի առագաստաւորով փոխադրուած ապրանքներ։

Գիներն չատ չափաւոր են և պայմանները չատ ազատ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տ. ԼԸՊԼ ԵՒ ՎԻԳՈՐ ՈՐԴԻ

1132 Ընդհանուր Գործակատար է Կ. Պոլսոյ եւ Բրիտանական Ընկերութեան

L'AVENIR DES FAMILLES ԼԱՎԸՆԻՒ ՏԻ ՖԱՄԻՅԼ

ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԱՊԱԳԱՅՆ

Ապահովագրական Փոխադարձ Ընկերութիւն՝ Դրամագլխոց վերակազմութեան համար 1880 ին կազմեալ ի Լիոն Նոտար Միդիֆ՝ օր Պէէսի ստացած պայմանագրով

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է 61, Ռիւիսարիք փողոց, 61—Լիոն (Ֆրանսա)

Ապահովագրեալ դրամագլուխը 55 միլիոն ֆրանք

Մինչեւ յայսօր եղած վճարումները են, 1,000,000 ֆրանք

Տարին չորս վիճակահանութիւն՝ Յունվար, Ապրիլ, Յուլիս և Հոկտեմբեր

Վարչական խորհուրդ. Պ. ՀԻՎԼԷՆ, բժիշկ ի Լիոն, Նախագահ.
Պ. ԱԼԼԷՆ, Նախկին անօրէն, Հիմնադիր ընկերութեան, ի Լիոն.
ՕՏԻՖԻԷ, Նախկին շահագործ չորրորդ շրջանակի ի Լիոն.
ՊՈՍ, Հասուցիչ ի Լիոն. ԳԼԷՆԱՔ կալուածատեր ի Լիոն. ՄԱՈԳԵԼ, կալուածատեր ի Լիոն. ՌՈՆ, հասուցիչ ի Լիոն. ԺԷՆԷՆ, ի Լիոն Մ. Գ. ԳԱՆԷՆ, հաշուապալ ի Լիոն, հաշուեքննիչ. Մ. ԱԼԼԷՆ, տեսուչ պատուիրակ, ընդհանուր անօրէն։

Լ'ԱՎԸՆԻՒ ՏԻ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր ինայողութեան, արդէն զարգացում մ'ունեցած է։ Իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերադարձել գրամագլուխ, կանխավճարներու հաւանականութեամբ։— Մուրհակներ կուտայ թէ՛ ի փոխարէն միակ վճարի մը և թէ՛ ամսական հաւասար վճարելու։ (Կարելի է ստորագրուիլ ամսական մինչեւ մեկ ֆրանքէ սկսեալ)։ Ապահովագրեալներ ունինք որոնք մեկ ֆրանք մը վճարած էին և երկու հարիւր ֆրանք ստացած են։

Վճարումնք կը կատարուին միմիայն հանգամանքներ, որք երեք ամիսն անդամ մը տեղի կ'ունենան ի կեդրոնատեղին ընկերութեան, ի ներկայութեան վարչական խորհրդին և շահակիցներու, հաշուական պետական գործակատարի ներքոյ ամէն մարդ կրնայ ստուգել։

Ընկերութեան գործառնութիւնները պետք չէ շփոթել վիճակահանութեանց հետ ուր տոմսերը բնաւ արժէք չունին վիճակահանութենէն յետոյ։ Միայն մնա, ընդհանուրն, ամենուն ալ վճարումներն ապահովեալ է, թիչ մը կանուխ կամ քիչ մը ուշ, բան գիտուած։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՔ

Ընկերութիւնս գործառնութիւնք բազմատիպ են, ինչպէս Շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուստաց դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, նշանաբանութիւնք և Գլխովճարք փոխառութեանց և Հարստարարեստից և Ս. ամառանոցներու մէջ գործածուած գրամագլխոց, Մանկանց համար Օժիտք, Հանգստեան տնտակ ծերութեան համար, Ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոյ նպատակն է ինայողութիւն։

Այս արգիւնքը ձեռք բերելու համար, Ընկերութիւնս հաստատած է զանազան սակագներ որոց վճարումնք տեղի կ'ունենան տարուէ կամ նուազ մերձաւոր ժամանակաց մէջ, բան բաղձանաց ապահովագրելոյն։

ՍԱԿԱԳԻՆ Ա.

Ամսական 1 Ֆրանք, որ վճարուի միայն 60 ամիս, իրաւունք կուտայ 1000 Ֆրանքի մուրհակի մը 10 թիւերով որոց ամէնն ալ հետզհետէ կը մասնակցին ամէն բաշխման, մինչեւ ամբողջովին վճարումն 1000 Ֆրանքին։ Արդ. կրնայ ստորագրիլ այնչափ անգամ 1000 Ֆրանքնոց մուրհակի որչափ ամսական վճարէ մեկ Ֆրանքնոց։

5 Ֆրանքի ամսական բահիմ մը, որ 60 ամիս վճարուի, իրաւունք կուտայ, բան ընտրութեան ստորագրողին, 5000 Ֆրանքի ընկերութեան արժեթղթի մը, կամ մինչեւ 3000 Ֆրանքի և Լիոն քաղաքի պարտատուղթի մը, որք կը մասնակցին ամէն վիճակահանութեանց և պարգեւներուն, մինչեւ անգամ 50.000 Ֆրանքի բաներին։

Ի փոխարէն ամսական հինգ Ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի, բան իւր ընտրութեան

1· 500 Ֆրանքի, առանձնաշնորհեալ մուրհակ տոկոսներով որք տարուէ տարի կ'աւելնան մինչեւ ցվճարումն, կամ

2· 5000 Ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. կամ վերջապէս

3· 1000 Ֆրանքի, Հիմնադրի մուրհակի մեկ տոմսերորդով։

Դառ. Աջեկալ տարեշրջանին մէջ հիմնադրի Մուրհակներն ստացան 80 Ֆրանք շահաբաժին, և ներկայ տարեշրջանին մէջ, շահաբաժինը պիտի լինի 100 Ֆրանք մէն մի թուղթի վրայ։

Ի փոխարէն ամսական 8 Ֆրանքի, ստորագրողն բան իւր ընտրութեան իրաւունք ունի

3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և առանձնաշնորհեալ Մուրհակի մը 500 Ֆրանքէն վերճարելի, և տարով տոկոսներ որք երթալով կ'ուժգնեն մինչեւ վճարման օրը։

Դառ. կը մնայ միայն ի վճարել 1921 առանձնաշնորհեալ մուրհակ։

Ի փոխարէն ամսական 10 Ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի բան իւր ընտրութեան.

3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Պարտատոմսի մը, կամ 1877ի Դուէսի Ֆոնսիէէն, կամ 1871 ի Վ.իլ տը Բառիէ, կամ Վ.իլ տը Մառսէյլէ։ (այս երեք արժէթուղթերէ վճարելի են 400 Ֆրանքէն) կամ 1883 ի Օպլիկասիոն Ֆոնսիէէ մը 500 Ֆրանքնոց, կամ վերջապէս

5000 Ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Բանանալի պարտատոմսի մը, շրջաբերութիւն 1883ի։

Վերջապէս, ի փոխարէն ամսական 12 Ֆրանքի, ստորագրողն բան իւր ընտրութեան իրաւունք ունի։

3000 Ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. ինչպէս նաեւ 1873 ի Ֆոնսիէ կամ Գոմիւնալ Օպլիկասիոնի մը, վճարելի 500 Ֆրանքի, կամ վերջապէս Իրոդէբէռ Օպլիկասիոնի մը (Գրէտտ Ֆոնսիէին հետ միացուած և 1000 Ֆրանքէն վճարելի)։

ՍԱԿԱԳԻՆ Բ.

Այս սակագնոյն մէջ, Մուրհակներն 500 Ֆրանքէն վճարելի են մեկ տարիէն առ առաւելն միայն 25 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան երեք ամիսն անգամ մը վիճակահանութեամբ։—Բահիներն ամսական են և 2 Ֆրանքի. առ առաւելն կը պահանջուին մինչեւ 15 տարի. կը դադրին երբ մուրհակը վաստակ վիճակահանութեան մէջ։

ՍԱԿԱԳԻՆ Գ.

Այս սակագնոյն մէջ, մուրհակք վճարելի են մեկ տարիէն առ առաւելն մինչեւ 12 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան ամէն տարի յունվարին, ապրիլին, յուլիսին և հոկտեմբերին. առաջին երեքն 100 Ֆրանքէն և հոկտեմբերինն 500 Ֆրանքէն։—Ամսական բահիները 2 Ֆրանքի են և միայն 50 ամիս վճարելի են։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Լ'ԱՎԸՆԻՒ ՏԻ ՖԱՄԻՅԼ ապահովագրական ընկերութիւնն մ'է հաստատեալ բան հրամանագրոյն 1868 յունուար 22 ի, և հետեւապէս կը գործէ ընդ հսկողութիւնն պետութեան։ Հեռի լինելով շահադիտման կամ առեւտրական ոգի է գործէ, ոգի է վստահի ներքակայ է։

Իւր գործած դրամը ընկերութիւնը կը գործածէ պետական արժէքներու, Գանձոյ թուղթերու կամ պետութեան, քաղաքաց և նահանգաց երաշխաւորութիւնը կրող թուղթերու. այս գումարը բաւական է ապահովելու հանրաբերութեան համար բոլոր մուրհակներուն վճարումն, այնպէս որ մէն մի ստորագրող բոլորովին ապահով է ստանալու իւր ապահովագրութեանց ամբողջ գումարը։

Տեղեկութիւնաց և բանաւորագրութեան համար դիմել առ պետրոս էֆ. Ամպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, թիւ 40, Պահչէ-Գալաթա, Պոլիս։ 1081

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„ՏՕՅՋԸՐ ԼՕՅՏ"

Ի ՊԷՌԼԻՆ

Շահաւոր պայմաններով կապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք, գրամագրաք եւայլն, չոգենաւով եւ առագաստաւորով ուղարկուած։

Ընդհանուր գործակալ Կ. Պալոյ
ՏԻՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ
Թիւ 1 Հաւուզլու խան, Պոլիս

791

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ ածան գներով կը վաճառուին ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօսէներ, օժտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիէն, Իտալիէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով զրկուի։

Զր հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ստանը ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 1180

ԱՄԱՌ ԼԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ Ի ՀԱՄՊՈՒՐԳ

Ընդ հանուր գործակատար ՀԷՐՄ. ՀԻԼՊԻՆԿ
Կալաթա, Քարաքիմնա փողոց, թիւ 9

ԼԱԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՒ

ՇՈՒՀԱՒԼՑ ՊՈՑՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿԱՊԱՀՈՎԱԳՐԷ

ՏԻՒՆԵՐ, ԹԱՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԳՈՑՔ ԵՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔ

566

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՆՏՈՒԿ ԹՆԱՑՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆՔ

500 ֆրանքոց 2000 արժէթղթերու բաժանեալ

Հիմնեալ ի Բարիզ 1880 ապրիլին

և Անանուն Ընկերութեան վերածեալ՝ 1881 մայիս 4ին

Կեդրոնատեղի 116, Բրպարակ Լաֆայէդ, Բարիզ

Վարչական խորհուրդ Պ. դը Մէսժան որ Մանդով (Ֆէլիքս), ասպետ Պատուոյ Լեգիոնի, նախկին Երեսփոխան Պ. Պ.է (Լէոն) Պ. Դ. Ռոդիվալ (Դ. Ռոդիվալ և ընկերակիցներ, սեղանաւորք)

Դիմաքերթ 1887 ի Տարեջրջանին հաշիւ, Պ. Օսման (Վիրդոր) Պ. Պէլիք (Լէօ)

ՏՆՕՐԷՆ Պ. Մաքիէս (Մոռիս)

ԹՆԱՑՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՆՏՈՒԿԻՆ նպատակն և առաւելութիւններն են. Ինայողութիւնն ամենուն դիւրանալի ընել։—Փոքր գրամ ունեցողները տեր ընել Բարիզի, Ֆրանսայի յարաբաց, և Ֆրանսայի Դուէտի Ֆոնսիէին պարտատոմսերոց, ամսական 5, 10 կամ 20 Ֆրանքի վճարմամբ։—Ինայողութիւնն հրապուրիչ ընծայել, թոյլ տալով գնողին որ դեռ բոլոր ստակը չը վճարած մասնակցի վիճակահանութեան և ստանայ տոկոսներն. միանգամայն ամէն անհանգստութիւն բառնալ, ամսական տուգանքներ ստանալով իւր իսկ ընակարանէն։—

ԹՆԱՑՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՆՏՈՒԿԻՆ ինայողական մասուններու ամենէն հանմարերն է. սա գաղափարին վրայ հիմնեալ է թէ ինայողութիւնն աւելի կարելորութիւն կուտայ արագագէս հասնելու դիւրակեցութեան, եթէ ոչ հարստութեան, քան ստանալու փոքր տոկոս մը վճարեալ գումարներէն։

ԹՆԱՑՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՆՏՈՒԿԸ ինայողին կ'առաջարկէ երկու միացեալ առաւելութիւններ, պարզեւի հաւանականութիւն և տոկոս։ Ուստի և, 1880էն ի վեր իւր ձեռք բերած արժանն յուսացածէն վեր է. 1886ին ունէր աւելի քան 96 000 յանձնորդ, որոյմէ շատերը կարեւոր պարգեւներ շահած են։

Ֆրանսական կամ պէյճիական մեկ կամ մեկ քանի պարտատոմսեր գնելու համար, կը բաւէ իւր ներկայացուցչոյ յանձնել առաջին վճարին գումարը. արժէթղթին թիւն անպակաս կը հաղորդուի գնողին։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալ

Յ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ Մուսթաֆա փաշա խան, 6, Պոլիս.

Պ. Պ. Միրաք Մորուքեան եւ ընկ. գործակատար Իզմիր եւ ընկ. գործակատար Բուսա Եսատ Ի, Իզմիր. Պ. Յ. Պ. Քալանտեան, գործակատար Պրուսայի Եսիհանպէյ համար, Իզմիր Խան, Պրուսա. Պ. Մարկոս Սարգիսեան, գործակատար Դարդանէլ, Իզմիր. Պ. Յ. Դանիելեան, գործակատար ի Կէլիպոլու. Պ. Սիմոն Դանիելեան, գործակատար Սմիրնոյ Գարագիսար. Պ. Զարեհ Ամիրեան, գործակատար ի Սպարթա. Պ. Պ. Կ. Պաճեան և Ընկ., գործակատարք ի Տրապիզոն։ 748

ԱՐԵՒԵԼՔԱՆ — ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

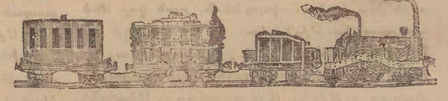

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒԶԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1887, մինչեւ ցնոր ամսօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒԶԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

	4	6	8	10	2	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42
	Առաւօտ											Իրիկուն									
	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.
Կ. Պոլիս	6	15	6	49	7	17	7	45	8	15	8	41	9	10	10	11	10	37	11	10	11	38
Ռումելի-գաւառ	6	27	6	58	7	26	7	54	8	26	8	50	9	19	10	20	10	46	11	19	11	47
Իզմիր—գաւառ	6	32	7	2	7	30	7	58	...	8	54	9	23	10	24	10	50	11	23	11	51
Տամուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամսթիա	6	39	7	8	7	36	8	4	...	9	...	9	29	10	30	10	56	11	29	11	57
Իզմիտ—գուլֆ	6	44	7	12	7	40	8	9	8	37	9	4	9	32	10	34	10	59	11	33	12	
Բրագրիզլիզ	6	57	7	24	7	51	8	21	8	52	9	16	...		10	46	...	...	11	45	...
Ամ. Պիէթրոս	...	7	33	...	8	30	9	4	9	25	...		10	55	...	...	11	55	...	...	
Քիւչիւք Զէք	...	...	...	...	...	9	14	...	...	...	...	...	...	...	...	...	12	3	...	...	
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	

ՔԻՒԶԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	1	41
	Առաւօտ										Իրիկուն										
	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.
Քիւչիւք Զէք	...	6	40	...	...	...	...	...	...	...	...	1	40	...	...	...	...	...	6	2	...
Ամ. Պիէթրոս	6	20	6	49	...	7	45	...	8	40	...	9	43	...	11	10	...	1	49	...	2 50
Մրագրիզլիզ	6	31	6	59	7	27	7	55	8	23	8	51	...	...	9	53	...	...	11	20	...
Իզմիտ—գուլֆ	6	43	7	11	7	39	8	8	8	35	9	4	9	38	10	5	11	4	11	32	1
Սամսթիա	6	47	7	15	7	43	8	12	8	39	9	8	9	42	10	9	11	8	11	36	1
Տամուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Իզմիր—գաւառ	6